

Vergaderjaar 2000–2001

26 587

Kinderopvang

Nr. 11

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 20 november 2000

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ bleek er bij enkele fracties behoefte te bestaan een aantal vragen ter beantwoording voor te leggen aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over haar brieven van 16 juni 2000 inzake enerzijds de nota «Hoofdlijnen Wet basisvoorziening kinderopvang», anderzijds over kwaliteit en toezicht (26 587, nrs. 8 en 9).

Deze vragen zijn, vergezeld van de door de bewindsvrouw bij brief van 20 november 2000 toegezonden antwoorden, hieronder afgedrukt.

Vragen PvdA-fractie

1

In de Nota wordt gesteld dat werkgevers relatief een steeds groter aandeel in de financiering van kinderopvang leveren. Hoe valt dit te rijmen met de financiële gegevens uit het SGB0-onderzoek dat het relatieve aandeel juist reeds jaren op hetzelfde niveau zit van rond de 21%, en dat het dus alleen gaat om het gegroeide aandeel? (blz. 6)

In de betreffende passage van de nota Hoofdlijnen Wet basisvoorziening kinderopvang (WBK) wordt gesteld dat ouders en werkgevers relatief een steeds groter aandeel in de financiering leveren. Wordt alleen naar het aandeel van werkgevers gekeken, dan tekent het volgende beeld zich af. In de eerste helft van de jaren negentig is het aandeel van werkgevers, zowel in relatieve, als in absolute zin gestegen. In de tweede helft van de jaren negentig stijgt het aandeel van werkgevers in absolute zin, terwijl het in relatieve zin constant blijft op circa 21%.

2

In hoeverre is «gegarandeerd» dat de tripartiete verantwoordelijkheid ten aanzien van de financiering ook in de toekomst behouden blijft? Zijn hierover afspraken gemaakt? (blz. 6)

Tripartiete financiering door ouders, overheid en werkgevers is voor het Kabinet een uitgangspunt bij het kinderopvangbeleid. Dit uitgangspunt wordt breed onderschreven. Ik verwijs daarvoor naar het standpunt van de werkgeversorganisatie VNO/NCW van 25 oktober 2000. Over het

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), ondervoorzitter, Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Rouvoet (RPF), Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Oudkerk (PvdA), Rijpstra (VVD), Lambrechts (D66), Essers (VVD), voorzitter, Dankers (CDA), Van Vliet (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Passtoors (VVD), Eisses-Timmerman (CDA), Spoelman (PvdA), Hermann (GL), Kant (SP), Gortzak (PvdA), Buijs (CDA), E. Meijer (VVD), Van der Hoek (PvdA), Blok (VVD), Arib (PvdA) en Atsma (CDA).

Plv. leden: Van 't Riet (D66), Rehwinkel (PvdA), Eurlings (CDA), Apostolou (PvdA), Schutte (GPV), Van Gent (GroenLinks), Noorman-den Uyl (PvdA), Weekers (VVD), Ravestein (D66), Örgü (VVD), Van de Camp (CDA), Schimmel (D66), Terpstra (VVD), Udo (VVD), Visser-van Doorn (CDA), Smits (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Marijnissen (SP), Belinfante (PvdA), Ross-van Dorp (CDA), O.P.G. Vos (VVD), Hamer (PvdA), Cherribi (VVD), Duijkers (PvdA) en Th.A.M. Meijer (CDA).

uitgangspunt van tripartiete financiering en over de wijze waarop dat zijn uitwerking krijgt, heeft het Kabinet overlegd met sociale partners. Er zijn afspraken gemaakt met de sociale partners om het aantal CAO-afspraken te vergroten. In 2002 zal het Kabinet met de sociale partners de stand van zaken onderzoeken, als oriëntatiepunt streeft het Kabinet er naar om in 90% van de CAO's en bedrijfsregelingen concrete afspraken te hebben. Over de afgelopen 15 jaar is een duidelijke ontwikkeling zichtbaar, waarbij kinderopvang in steeds meer sectoren als onderdeel van de arbeidsvoorwaarden een plaats heeft gekregen in CAO's of bedrijfsregelingen. In samenhang daarmee is het aandeel van werkgevers in de financiering van kinderopvang gestaag toegenomen. Deze ontwikkeling wordt op institutioneel niveau ondersteund door een aanbeveling van de Stichting van de Arbeid en door het SER-advies over de nota Arbeid en zorg.

3

Zijn er inmiddels meer recente gegevens bekend over de wachtlijsten voor de kinderopvang? Zo ja, kan hierbij een uitsplitsing worden gemaakt tussen opvang voor 0-4 jarigen en voor 4-12 jarigen? Zullen de uitkomsten van het trendonderzoek naar de kwantitatieve ontwikkeling van de vraag naar kinderopvang nog – ruimschoots – voor het nota-overleg over de kinderopvang beschikbaar zijn? (blz. 7/8)

Er zijn niet meer recente gegevens bekend over de wachtlijsten voor de kinderopvang dan vermeld in de brief van 14 maart 2000 (kamerstukken II 1999-2000, 26 587 en 26 800, nr. 5.) De monitor van het SGBO, Onderzoeks- en Adviesbureau van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, over het jaar 1999 wordt op dit moment afgerond. Het streven is deze gegevens voor het nota-overleg van 4 december a.s. beschikbaar te hebben. Dan kan tevens een uitsplitsing gemaakt worden tussen dagopvang en buitenschoolse opvang.

Het is niet zeker dat de uitkomsten van het trendonderzoek, dat wordt uitgevoerd door het Sociaal en Cultureel Planbureau samen met de Stichting Economische Onderzoek, nog voor het nota-overleg van 4 december 2000 beschikbaar zijn.

4

Kinderopvang is tot «het vaste arbeidsmarktinstrumentarium gaan behoren». Het recente onderzoek «Arbeid en Zorg in cao's 1998» van de Arbeidsinspectie in dit kader stelt dat voor 57% van de werknemers een cao-afpraak voor kinderopvang geldt. Indien dit percentage wordt gerelateerd aan het totaal aantal werknemers (dus ook buiten cao-bereik) en in aanmerking wordt genomen dat niet alle cao's zijn onderzocht, wat kan dan worden geconcludeerd over het percentage werknemers dat onder een cao-afpraak valt? Kan een overzicht worden verstrekt over de afspraken die momenteel zijn gemaakt ten aanzien van kinderopvang per cao of bedrijfsregeling? Welk deel van de werknemers valt onder een cao-afpraak die echter gelimiteerd is qua omvang van het budget? (blz. 7/8)

In het onderzoek van de Arbeidsinspectie is sprake van een representatieve steekproef. Dat betekent dat verwacht mag worden dat het percentage dat geldt voor de werknemers onder alle CAO's niet sterk afwijkt van 57%. In Nederland valt 81% van de werknemers onder een CAO. Uit deze gegevens zou een minimum percentage voor werknemers met een kinderopvangregeling kunnen worden afgeleid, inclusief werknemers die niet onder een CAO vallen. Zo'n gegeven is echter weinig zeggend, aangezien nog geen gegevens bekend zijn over bedrijfsregelingen. Naar werkgeversbijdragen op micro-niveau wordt nu onderzoek gedaan. Een combi-

natie van de resultaten van dit laatste onderzoek met het CAO-onderzoek zal wel zinvolle gegevens kunnen opleveren.

Het is gezien het grote aantal CAO's te omvangrijk een overzicht te geven van afspraken die per CAO of bedrijfsregeling gemaakt zijn ten aanzien van kinderopvang. Het onderzoek «Arbeid en Zorg in cao's 1998» van de Arbeidsinspectie biedt hierin inzicht.

Wat betreft de vraag naar het deel van de werknemers, dat onder een CAO-afpraak voor kinderopvang valt die gelimiteerd is qua omvang van het budget, kan worden gesteld dat in 46 van 78 CAO's de omvang van het budget gemeld wordt.

5

Is het de bedoeling dat in de nieuwe wet ook wordt vastgelegd dat in het kader van jeugdparticipatie kinderen worden betrokken en invloed wordt gegeven op de gang van zaken binnen de kinderopvang? Zo ja, welke gedachten bestaan er hieromtrent? (blz. 10)

Het Kabinet is van mening dat het een goede zaak is wanneer kinderen invloed kunnen uitoefenen op hetgeen hun wordt geboden. In mijn brief van 23 februari jl. heb ik mijn beleid ter zake aan uw Kamer uiteengezet. Hierin werd aangegeven dat jeugdparticipatie behoort tot de Rechten van het Kind en bovendien mogelijkheden biedt om de voorzieningen beter te laten aansluiten op de belevingswereld van kinderen. Dat geldt algemeen en dus ook voor de kinderopvang.

Vaak wordt er van uitgegaan dat je kinderopparticipatie kunt vormgeven vanaf het moment dat kinderen een jaar of 4 zijn – voor kinderopvang de leeftijd waarop de buitenschoolse opvang (bso) begint. Specifiek voor de bso heeft het NIZW in opdracht van VWS een brochure geschreven met praktische handreikingen. De leeftijd van de kinderen speelt vanzelfsprekend een rol bij het bepalen van de wijze waarop vorm en inhoud kan worden gegeven aan participatie. Ook andere factoren zijn daarbij van belang. Het Kabinet wil de invulling van kinderopparticipatie dan ook niet gedetailleerd voorschrijven aan de voorzieningen voor kinderopvang. Het nut en de noodzaak van kinderopparticipatie worden veelal beargumenteerd met pedagogische motieven. Het bij wet vereiste pedagogisch plan is naar mijn mening voor de voorzieningen voor kinderopvang de plaats bij uitstek om kinderopparticipatie nader uit te werken. Het pedagogisch plan zal straks, net als nu, een wettelijke kwaliteitseis zijn.

6

Hoe zal in de nieuwe wet de medezeggenschap en participatie van ouders worden geregeld? (blz. 10)

Voor ouderparticipatie in de kinderopvang is nu de Wet medezeggenschap zorginstellingen van toepassing. Die wet geldt echter alleen ten aanzien van gesubsidieerde instellingen. Het Kabinet vindt dat medezeggenschap voor ouders moet gelden ongeacht de financieringsbron van de instelling voor kinderopvang. Het is mijn voornemen dat bij wet mogelijk te maken. De inrichting van de medezeggenschap zal vervolgens recht moeten doen aan het gegeven dat de instellingen voor kinderopvang in een marktsituatie opereren. De medezeggenschap voor ouders zal wat dat betreft op een enkel onderdeel minder ver gaan dan de Wet medezeggenschap zorginstellingen, die immers uitgaat van gesubsidieerde instellingen, waar met name concurrentieoverwegingen en marktfactoren geen rol spelen. Zo is het bijvoorbeeld onder het regime van de WBK wat mij betreft niet langer vereist dat een houder van een kindercentrum bepaalde investeringsbeslissingen vooraf aan de ouders moet voorleggen. Kortom het Kabinet wil de medezeggenschap voor ouders uitbreiden tot alle voorzieningen voor kinderopvang, maar in de onderwerpen waarover

en de wijze waarop de medezeggenschap gestalte krijgt recht doen aan de kenmerken van de sector.

7

In hoeverre zal het mogelijk zijn/worden dat ouders die zelf – in georganiseerd verband – de opvang van hun kinderen regelen ook kunnen rekenen op een vergoeding van de overheid? (blz. 10)

Vergoeding van de overheid zal verbonden zijn aan gebruik door ouders van die kinderopvanginstellingen die voldoen aan de in de WBK vastgestelde basiskwaliteitseisen. Voor ouderparticipatiecrèches wordt voorgesteld in de WBK te regelen dat ze aan alle kwaliteitseisen dienen te voldoen, met uitzondering van de eis van gekwalificeerd personeel. De taken en functies van het personeel worden immers door de ouders zelf ingevuld. Wel zullen er ter waarborging van de kwaliteit aanvullende voorwaarden worden gesteld.

Ook gastouderopvang is een onderdeel van de WBK (zie vraag 16). De overige vormen van opvang door ouders worden gezien als informele opvang, en vallen derhalve niet onder de reikwijdte van de wet.

8

Is – bij benadering – bekend in welke mate het gebrek aan kinderopvang bijdraagt aan het «ziekteverzuim» van werknemers? (blz. 10)

Er zijn geen gegevens voorhanden die inzicht geven in de mate waarin werknemers zich ziek melden bij gebrek aan kinderopvang.

9

Ziet het Kabinet een moment in het verschiep liggen dat de kinderopvang als basisvoorziening ook daadwerkelijk voor iedereen die dat wenst bereikbaar zal zijn? Zo ja, welk toekomstbeeld heeft het Kabinet dienaangaande voor ogen?

Impliceert dit dat de rijksoverheid, bij het achterblijven van de beoogde marktwerking, toch op de één of andere wijze zélf (weer) een eigen verantwoordelijkheid zal nemen teneinde ervoor te zorgen dat er voldoende kinderopvang aanwezig is voor ouders die arbeid en zorg willen combineren, zeker ook in het licht van de risico's die in de Nota worden geschetst die – kort gezegd – neerkomen op de vraag of marktwerking voldoende soelaas zal bieden? Vormen de geschetste risico's een tijdelijk karakter of is de verwachting dat deze van meer structurele aard zullen zijn? Ligt het ook op de weg van gemeenten om deze risico's te gaan tackelen? Welke bevoegdheden heeft ze eventueel hiertoe? (blz. 11/12)

Het Kabinet verstaat onder kinderopvang als basisvoorziening dat ouders die kinderopvang gebruiken vanwege de combinatie arbeid en zorg, of de toeleiding tot betaalde arbeid, een bijdrage krijgen om het gebruik van kinderopvang te financieren. Tweederde deel van de financiering is afkomstig van de overheid (ouders ontvangen een inkomensafhankelijke tegemoetkoming) en van de ouders. De werkgevers worden geacht eenderde van de financiering voor hun rekening te nemen. Wat de werkgeversbijdrage betreft verwacht het Kabinet dat de sociale partners hun gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen met het uiteindelijke resultaat dat een substantieel deel van de CAO's en bedrijfsregelingen concrete afspraken over kinderopvang kennen. Bij een ontbrekende of ontoereikende werkgeversbijdrage compenseert de overheid dit gat inkomensafhankelijk. Het Kabinet is van mening dat er via het marktmechanisme uiteindelijk een evenwicht tussen vraag en aanbod wordt bereikt. De genoemde risico's bij de overgang naar vraagsturing zijn naar het oordeel van het Kabinet tijdelijk van aard. De totstandkoming van evenwicht tussen vraag

en aanbod wordt door het Kabinet benaderd door te zorgen voor een koopkrachtige vraag naar kinderopvang, via het bekostigingsarrangement zoals hierboven beschreven. Via marktwerking zal deze vraag – na een aanloopperiode – tot een afgestemd aanbod leiden.

Omdat er een sluitende financiering is voor ouders, kan in alle wijken (ook achterstandswijken) kinderopvang worden gerealiseerd. Gemeenten zullen hiertoe randvoorwaarden moeten scheppen en een regisserende en stimulerende rol voeren. Dit kan door samenwerking te stimuleren tussen huisvestingsbeleid en kinderopvangbeleid, tussen grondbeleid en kinderopvangbeleid, tussen banken en kinderopvangondernemers. Daarnaast staan gemeenten andere instrumenten ter beschikking, zoals vestigingsbeleid (instrument: bestemmingsplannen) en beleid rond bouwregulering (toekennen van bouwgrond). Zie ook het antwoord op vraag 20.

10

Vormt de nieuwe wet niet een uitgelezen kans om nu ook kwaliteitseisen op te leggen aan peuterspeelzalen aangezien het immers voorzieningen zijn die door ca 200 000 kinderen in een kwetsbare leeftijdsfase worden bezocht? (blz. 12/13)

Voordat kan worden besloten of in de WBK ook voor het peuterspeelzaalwerk kwaliteitseisen (en toezicht daarop) moeten worden geregeld, is het van belang de bestuurlijke en financiële consequenties daarvan goed in kaart te brengen. Daarom heb ik allereerst de opdracht gegeven om de huidige praktijk van het peuterspeelzaalwerk in kaart te brengen. Dit onderzoek loopt nu, zal eind 2000 zijn afgerond, en wordt uitgevoerd door Regioplan Onderwijs en Arbeidsmarkt. Het onderzoek zal inzicht geven in de stand van zaken in het (gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde) peuterspeelzaalwerk met betrekking tot het aanbod, het personeel en de financiering, het beleid van de gemeenten terzake, motieven van ouders om gebruik te maken van deze voorziening en te onderscheiden «typen» peuterspeelzalen.

11

Betekent het – op den duur – naar elkaar toegroeien van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven dat ook verwacht mag worden dat de financiering van beide voorzieningen grote gelijkenis zal gaan vertonen dan wel onder één noemer zal worden gebracht? In hoeverre zijn er overigens nu ook al peuterspeelzalen die als het ware zijn omgebouwd naar een halve dagvoorziening voor kinderopvang? (blz. 12/13)

Het valt nog te bezien in hoeverre het eventueel naar elkaar toegroeien van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven gevolgen heeft voor de financiering van beide voorzieningen. Zie het antwoord op vraag 10. Wel kan worden opgemerkt dat het vooralsnog niet waarschijnlijk is dat het uitgangspunt van tripartiete financiering ook op peuterspeelzalen van toepassing zal worden gebracht.

Het lopende onderzoek naar de huidige praktijk van het peuterspeelzaalwerk zal inzicht geven in hoeverre er een trend is van «ombouw» van peuterspeelzaal naar halve dagopvang.

12

Hoe zal, nu op ruime schaal het belang van voor- en vroegschoolse opvang wordt onderkend, juist kunnen worden «afgedwongen» dat deze programma's ook binnen de kinderopvang worden geïntroduceerd? Is het niet te vrijblijvend indien de inzet hiervoor louter als een gemeentelijke afweging wordt gezien? (blz. 13)

Ik ben van mening dat het niet door de rijksoverheid aan gemeenten moet worden opgelegd dat voor- en vroegschoolse educatie (VVE) ook binnen de kinderopvang worden aangeboden. De rijksoverheid stelt vanaf 2000 een oplopend budget beschikbaar aan gemeenten om een substantiële uitbreiding van gestructureerde, effectieve VVE-programma's voor kinderen met achterstand mogelijk te maken. Gemeenten hebben het beste zicht op waar, voor welke kinderen en in welke mate voor- en vroegschoolse educatie dient te worden aangeboden. Daarom is het de verantwoordelijkheid van gemeenten om, al naar gelang de lokale behoefte en de mate waarin de doelgroep door de verschillende typen voorschoolse voorzieningen wordt bereikt, te bepalen waar de inzet van dergelijke programma's het meest zinvol is.

13

Zijn er andere argumenten dan financiële te bedenken waarom de tussenschoolse opvang niet ook binnen de nieuwe wet kan worden gebracht en op dezelfde wijze als de overige kinderopvangvoorzieningen kan worden gefinancierd? Kan het onderzoek naar het budget inzake kwaliteitsverbetering en verdergaande professionalisering versneld worden uitgevoerd zodat de resultaten hiervan in een vroeg stadium kunnen worden meegenomen bij de beoordeling of het wenselijk is het overblijven wel of niet in de wet op te nemen? In welke mate kan voor professionalisering van de tussenschoolse opvangvoorzieningen gebruik worden gemaakt van de bestaande scholings- en werkgelegenheidsfondsen? Worden gemeenten momenteel gecompenseerd voor de subsidies die zij in het kader van tussenschoolse opvang (zullen gaan) verlenen? (blz. 14)

Naast financiële argumenten zijn er praktische en bestuurlijke omstandigheden waarmee rekening moet worden gehouden bij de besluitvorming over een eventuele regeling van tussenschoolse opvang in de WBK. Bij verdergaande professionalisering van het overblijven zal ook de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het overblijven en als gevolg daarvan de bestuurlijke context moeten worden geregeld. Volgens de Wet op het primair onderwijs (1983) is het overblijven een zaak van de ouders, en dient de school de ouders de gelegenheid te geven het overblijven te organiseren. Uit een quick scan-onderzoek naar het overblijven (Regio-plan, maart 2000) komt naar voren dat in 60% van de gevallen het overblijven de formele verantwoordelijkheid van de ouders is, en in de overige gevallen van de school.

Het nu lopende uitgebreide feitenonderzoek naar de huidige praktijk van het overblijven kan niet worden versneld. De eerste resultaten worden eind 2000 verwacht. Onderdeel van het onderzoek is het uitwerken van diverse professionaliseringsscenario's. Aan de hand daarvan worden de financiële en bestuurlijke consequenties in kaart gebracht. Dit levert weer input voor de besluitvorming of en hoe tussenschoolse opvang in de WBK wordt geregeld. Deze besluitvorming is in het voorjaar van 2001 voorzien. Indien besloten wordt dat tussenschoolse opvang onder de reikwijdte van de WBK gaat vallen, zal het op dezelfde wijze financieren van tussenschoolse opvang als de rest van de kinderopvang een voor de hand liggende optie zijn. Wat dit betekent voor de toegankelijkheid wordt in de besluitvorming meegenomen.

Op de vraag (vraag 113) of budgettaire neutraliteit bij de integratie van tussenschoolse opvang in de nieuwe wet het uitgangspunt zal zijn, valt nu nog geen antwoord te geven. Gezien de gesignaleerde knelpunten bij het overblijven wat de ruimte en de professionaliteit van het personeel betreft, is het te verwachten dat een eventuele integratie niet zonder een financiële injectie kan plaats vinden.

Het standpunt van de FNV zal bij de definitieve besluitvorming worden meegenomen.

Het is thans niet bekend in hoeverre er ten behoeve van overblijfsleiders gebruik wordt gemaakt van scholings- en werkgelegenheidsfondsen. Wel subsidieert SZW enkele experimenten dagindeling voor professionalisering van tussenschoolse opvang. Hierbij wordt geëxperimenteerd zowel met tussenschoolse opvang als onderdeel van de buitenschoolse kinderopvang, als met tussenschoolse opvang als onderdeel van de schoolorganisatie.

Gemeenten worden niet gecompenseerd voor subsidies die zij in het kader van tussenschoolse opvang verstrekken, omdat hier binnen de WPO niet in is voorzien.

14

Hoe ziet het Kabinet de relatie tussen de in het BANS voorgestane sluitende aanpak voor 0–6 jarigen, waarin kinderopvang één van de kernpartners is, en de in de Hoofdlijnnota voorgestane nieuwe, onafhankelijke relatie tussen gemeenten en instellingen voor kinderopvang? (blz. 15)

Bij de in de Hoofdlijnnota voorgestane relatie tussen gemeenten en kinderopvanginstellingen is het vooral de financiële relatie tussen gemeenten en instellingen die veranderen zal. Vraagfinanciering voor ouders maakt dat gemeenten in de toekomst niet meer via aanbodfinanciering een financiële relatie met de kinderopvanginstellingen zullen onderhouden. Teneinde te komen tot een sluitende aanpak voor 0–6 jarigen, het lokale jeugdbeleid vorm en inhoud te geven en de verantwoordelijkheid voor kinderopvang voor de specifieke doelgroepen waar te kunnen maken, zal de gemeente vanuit haar regierol veelvuldig contacten onderhouden met de kinderopvanginstellingen, teneinde samenwerking met andere jeugdvoorzieningen te bevorderen.

In het kader van de versterking van het netwerk van het lokaal jeugdbeleid moet de bereidheid om afspraken te maken over samenwerking en afstemming zowel komen van de gemeente als van kinderopvanginstellingen, inclusief gastouderbureaus.

Samenwerking van kinderopvanginstellingen met andere instellingen voor jeugdigen staat in het teken van het bieden van een adequate zorg voor kinderen. De samenwerking betreft het onderhouden van relaties met b.v. de school, zodat dat wat op het kindercentrum gebeurt aansluit op dat wat op school gaande is, en er met de school contact kan zijn wanneer er signalen zijn dat er iets aan de hand is. Ook relaties met de consultatiebureaus en bureaus Jeugdzorg e.d. zijn van belang. Kortom: de samenwerking staat in het teken van het bieden van adequate kwaliteit van kinderopvang, die alleen te bieden is als de kinderopvanginstelling opereert in een netwerk van relaties met anderen. Samenwerken is daarmee een kwaliteitsaspect dat als pendant van de regierol van de gemeenten betrokken kan worden bij de kwaliteitseisen voor kinderopvanginstellingen.

Het Kabinet stelt voor om, in aanvulling op de gemeentelijke regierol, kinderopvanginstellingen tot samenwerkingsverbanden met andere voor het lokaal jeugdbeleid relevante instellingen te stimuleren, door hen als onderdeel van de kwaliteitseisen te verplichten aan ouders inzichtelijk te maken welk beleid zij voeren m.b.t. de lokale samenwerking en in welke samenwerkingsverbanden zij (op termijn) participeren.

Uiteraard betreft de plicht tot samenwerken niet een verplichting tot resultaat. Samenwerken is een activiteit van meerdere partijen en kan alleen tot resultaat leiden indien de andere instellingen ook daartoe bereid zijn. Daarop kan niet slechts één partij worden aangesproken.

Van de geëffectueerde samenwerking gaat een kwaliteitsbevorderende werking voor de instelling uit. Het is voor elke instelling en voor haar «afnemers» (ouders en kinderen) en omgeving van groot belang inzicht te

hebben in wat de instelling aan kwaliteit te bieden heeft en weet te bereiken.

15

Welke «andere instrumenten» zijn denkbaar teneinde het bereiken van samenwerking en afstemming tussen voorzieningen voor kinderopvang en andere voorzieningen te bewerkstelligen? (blz. 15)

Het is vooral de regierol van de gemeente die kan en moet worden ingezet om samenwerking en afstemming tussen jeugd-, welzijn- en sportvoorzieningen te bewerkstelligen. Gemeenten hebben het overzicht over lokale omstandigheden. Gemeenten zijn derhalve bij uitstek in staat processen te regisseren, samenhang te creëren tussen scholen, welzijnsorganisaties, cultuurvoorzieningen, sportorganisaties en kinderopvangcentra om maatwerk voor de lokale situatie te leveren. Gemeenten kunnen een beroep doen op het VNG-project Lokaal jeugdbeleid voor ondersteuning bij de invulling van deze regierol. Zie ook het antwoord op vraag 14.

16

Zijn er ook nieuwe beleidsvoornemens te verwachten ten aanzien van de gastouderopvang? (blz. 17)

Gastouderopvang is een waardevolle vorm van kinderopvang naast de opvang geleverd door kindercentra: het is flexibel, kleinschalig, vindt plaats in de huissituatie en biedt daarom maatwerk voor ouders en kinderen.

Gezien het tekort aan personeel binnen de sector kinderopvang is het van belang het gastouderopvang zoveel mogelijk te versterken en te bevorderen onder de WBK. Daarom heeft het Kabinet het voornemen gastouderopvang financieel aantrekkelijk te maken worden voor vraagouders en voor gastouders. Daarbij denkt het Kabinet aan het opnemen van een op gastouderschap toegesneden financieringsmodaliteit in de WBK. Uitgangspunt is dat er meer arrangementen, zoals zelfstandig ondernemerschap, mogelijk gemaakt moeten worden dan in de huidige situatie. Ook dient de kwaliteit van gastouderopvang en het toezicht daarop gewaarborgd te zijn.

17

Wat is de inzet van het Kabinet om te zorgen dat het «oriëntatiepunt van 90%» wordt gehaald? Wat wordt bedoeld met de termijn waarover in dit kader wordt gesproken? (blz. 19)

De sociale partners zullen voorgelicht worden over de nieuwe systematiek van de WBK. Daarnaast zullen werkgevers- en werknemersorganisaties ondersteund worden bij hun initiatieven om CAO-afspraken kwantitatief en kwalitatief te verbeteren, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van informatie over «good practices». Het Kabinet heeft uitgesproken dat er «op termijn» gestreefd wordt naar een oriëntatiepunt van 90% concrete afspraken in CAO's en bedrijfsregelingen. Het Kabinet is er van overtuigd dat de sociale partners er naar streven dit percentage zo spoedig mogelijk te bereiken. Hierbij wordt uitdrukkelijk opgemerkt dat het maken van afspraken over werkgeversbijdragen in eerste instantie een verantwoordelijkheid van sociale partners is. Wel zal de vinger aan de pols worden houden ten aanzien van de voortgang van de uitbreiding. Naast de jaarlijkse CAO-onderzoeken van de Arbeidsinspectie zal in 2002 vervolgonderzoek plaats vinden naar werkgeversbijdragen, ook in niet-CAO gebonden sectoren.

Verder is het Kabinet van plan om het kinderopvangbeleid en de verantwoordelijkheid van sociale partners hierbij in het Voorjaarsoverleg van 2001 opnieuw aan de orde te stellen.

18

Kan aan de hand van concrete voorbeelden worden geschetst welke inkomensgevolgen de voorgestelde financiering zal hebben ten opzichte van de huidige regeling? Kan daarbij een uitsplitsing worden gemaakt ten aanzien van:

- *het inkomen van ouders (b.v. laag, modaal, 2x modaal)*
- *het al dan niet hebben van een cao-afspraken*
- *het feit of het een eerste dan wel tweede of derde kind betreft*
- *het al dan niet voorhanden zijn van een kostendeling? (blz. 20)*

Concrete voorbeelden van inkomensgevolgen zijn op dit moment nog niet te geven. Wel kan op een meer globaal niveau inzicht worden gegeven in de beoogde opbouw van het bekostigingsmodel van de WBK. Het principe van tripartiete financiering wordt in dit model vertaald in een financiering die uit drie delen bestaat: een werkgeversaandeel, een aandeel van de ouders en een aandeel van de overheid. Het bekostigingsmodel veronderstelt een «vaste» werkgeversbijdrage van eenderde van de kosten van het kinderopvanggebruik van de werknemer. De overheid geeft een inkomensafhankelijke subsidie afhankelijk van het inkomen van de ouders, van de prijs van de opvang en van het feitelijk gebruik en geeft een – gedeeltelijke – compensatie, als het werkgeversaandeel ontbreekt of ontoereikend is. De ouder betaalt het restant van de kosten. De feitelijke verhouding tussen het aandeel van de overheid en het aandeel van de ouder moet nog worden bepaald. Dat zal begin 2001 plaatsvinden aan de hand van voorstellen voor een «kinderopvangsubsidietabel». De tariefstructuur van de huidige VWS-tabel ouderbijdragen is daarbij een belangrijk referentiepunt. Getoetst wordt in hoeverre de voorstellen bijdragen aan het beperken van de armoedeval. De tegemoetkoming van de overheid wordt verstrekt door de Belastingdienst. Ouders bepalen zelf van welke opvang zij gebruik maken. Omdat de keuze van de ouder financiële consequenties heeft voor de overige partijen, is het aandeel van de overheid aan een maximum gebonden. Kosten boven dat maximum komen voor rekening van de ouder. Bij opvang van een tweede of volgend kind wordt uitgegaan van lager aandeel van de ouder en een hoger aandeel van de overheid. Dit is de standaardopbouw van de bekostiging. Het model maakt vervolgens een onderscheid in vier gebruikerscategorieën:

1. Werknemers met een werkgeversbijdrage. In die situatie wordt de hierboven beschreven standaardsituatie gevolgd;
2. Werknemers zonder of met een ontoereikende werkgeversbijdrage. Indien de werkgeversbijdrage ontbreekt of minder is dan eenderde, geeft de overheid een compensatie voor het ontbrekende werkgeversdeel. De hoogte van de compensatie hangt af van het inkomen van de ouder. De compensatie is niet altijd volledig, zodat een prikkel tot het maken van CAO-afspraken blijft bestaan;
3. Uitkeringsgerechtigden in het kader van de Abw, WW of WAO, en herintreders. Voor uitkeringsgerechtigden in het kader van de Abw en herintreders verstrekt de gemeente het werkgeversdeel. Voor uitkeringsgerechtigden in het kader van de WW en WAO is dat de uitkeringsinstantie;
4. Overige doelgroepen. Voor een aantal specifieke groepen, zoals herintreders, kinderopvanggebruik op sociaal-medische indicatie, verstrekt de gemeente het werkgeversdeel.

Via deze wijze van financiering kunnen ouders in het nieuwe stelsel onder dezelfde condities gebruik maken van faciliteiten voor kinderopvang. Dit

geeft een aanzienlijke verbetering ten opzichte van het huidige stelsel, waarbij de toegang tot gebruik van kinderopvang stelsel sterk afhankelijk is van de individuele situatie van de ouder (Betaalt de werkgever mee? Stelt de gemeente een subsidieplaats beschikbaar? Is een particuliere plaats financieel bereikbaar? Wat berekent de gemeente als ouderbijdrage?). Daarmee zijn de inkomensconsequenties voor de ouders die nu nog geen gebruik kunnen maken van kinderopvang, minstens even belangrijk als de inkomensconsequenties voor de huidige gebruikers. Bij de huidige gebruikers kan – onder de huidige inzichten – een positief inkomenseffect verondersteld worden bij gebruikers van particuliere plaatsen.

19

Wat zal de nieuwe financieringsstructuur voor (financiële) gevolgen hebben voor ouders waarvan één of beiden scholing volgen of studeren, vrijwilligerswerk of mantelzorg verrichten, of vanwege een fysieke of psychische handicap niet kunnen werken, en wel van kinderopvang gebruik willen maken? (blz. 21)

Uitgangspunt voor de WBK is het gebruik van kinderopvang vanwege arbeid en zorgtaken. Daarnaast is een aantal doelgroepen gedefinieerd waarbij toeleiding tot betaalde arbeid als criterium geldt (uitkeringsgerechtigden in een reïntegratietraject, herintreedsters). Tienermoeders met een bijstandsuitkering die bezig zijn met een reïntegratietraject, vallen als uitkeringsgerechtigden onder de WBK.

Gemeenten hebben de wettelijke plicht om inburgeringstrajecten voor nieuwkomers in het kader van de Wet inburgering nieuwkomers (WIN) te verzorgen. Als onderdeel hiervan kan kinderopvang noodzakelijk zijn voor nieuwkomers met kinderen. Nieuwkomers zijn derhalve een gemeentelijke doelgroep, analoog aan uitkeringsgerechtigden. Daarom wordt voorgesteld om nieuwkomers die een inburgeringstraject volgen alsnog onder de doelgroepen van de WBK te brengen.

Ook ouders waarvan één of beiden scholing volgen of studeren worden ook onder de reikwijdte van de WBK gebracht.

De groep ouders die vanwege een fysieke of psychische handicap niet kunnen werken, en wel van kinderopvang gebruik willen maken valt eveneens onder de reikwijdte. Dit zijn de mensen waar de gemeente kinderopvang op sociaal medische indicatie kan faciliteren. Voor deze groep kan de gemeente optreden als «pseudowerkgever», de gemeente is derhalve verantwoordelijk voor de «ontbrekende werkgeversbijdrage.» Alle groepen die onder de reikwijdte van de wet vallen, komen in aanmerking voor de inkomensafhankelijke overheidssubsidie.

Mantelzorgers en vrijwilligers vallen niet onder de specifieke doelgroepen op grond van de WBK, aangezien bovengenoemde criteria inzake arbeid en zorgtaken niet op deze groepen van toepassing zijn. Dit neemt natuurlijk niet weg dat gemeenten beleidsvrijheid hebben om kinderopvang voor deze groepen te regelen.

20

Kan inzichtelijk worden gemaakt wat de voorstellen bij de overgang van een aanbod naar een vraagfinanciering financieel zullen gaan betekenen voor gemeenten? Zal e.e.a. ook consequenties hebben voor het gemeentefonds per 2003? (blz. 22)

Om te komen tot en adequate infrastructuur en de markt optimaal zijn werk te laten doen, kunnen en moeten gemeenten het huidig ter beschikking staand instrumentarium zo goed mogelijk benutten. Allereerst dienen gemeenten randvoorwaarden te scheppen om belemmeringen voor ondernemers zoveel mogelijk weg te nemen. Gemeenten dienen daartoe

de bestaande instrumenten actief te benutten, zoals vestigingsbeleid en beleid rond bouwregulering. Een aanvullende faciliteit die gemeenten aan ondernemers in de kinderopvang kan bieden, is voorzien in een actueel overzicht van vraag en aanbod in de kinderopvang. Dit kan helpen het investeringsklimaat te verbeteren: de markt functioneert immers zo optimaal mogelijk met goede informatie. Gemeenten kunnen de verkregen informatie openbaar maken en de resultaten gebruiken ten behoeve van het eigen kinderopvangbeleid, bijvoorbeeld ten aanzien van doelgroepenbeleid en het lokaal jeugdbeleid. Aangezien vestigingbeleid, bouwbeleid en informatiebeleid staand beleid is, is regelgeving terzake in de WBK niet aan de orde.

Op grond van de WBK blijven de gemeenten verantwoordelijk voor kinderopvang voor specifieke doelgroepen. Dit betreft uitkeringsgerechtigden, herintreders, sociaal-medisch geïndiceerden, en nieuwkomers die een inburgeringstraject volgen. Gemeenten financieren voor deze doelgroepen het «ontbrekende werkgeversdeel.» Ook voor de specifieke doelgroepen zijn het – conform het uitgangspunt van vraagfinanciering – de ouders die de keuze voor een bepaald kindercentrum maken. De WBK wordt zo vormgegeven dat de activeringsdoelstelling t.a.v. doelgroepen in stand wordt gehouden. Met de zekerheid dat er voor deze specifieke doelgroepen een sluitende financiering is geregeld, kunnen en moeten de gemeenten blijven sturen op de infrastructuur en hiertoe hun regierol vormgeven: voorwaarden scheppen voor vestiging en samenwerking bevorderen met onder meer onderwijs om te komen tot de tot vorming van brede scholen. Betrokkenheid van de gemeente bij de specifieke doelgroepen houdt in dat de gemeente inzicht heeft in de vraag en daarmee ruime mogelijkheden heeft tot beïnvloeding van vestigingsplaatsen, met het doel te komen tot aanbod in wijken waar het aanbod achterblijft. Gemeenten kunnen hiertoe het gesprek aangaan met kinderopvang-ondernemers, met banken, met vastgoedontwikkelaars e.d. Gemeenten zullen een adequate inschatting moeten maken hoeveel plaatsen er voor bijzondere groepen noodzakelijk zijn. Daarnaast hebben gemeenten een regisserende functie wat het lokaal jeugdbeleid betreft. Zie hiervoor het antwoord op vraag 64.

Nadat de toekomstige taken en verantwoordelijkheden van gemeenten zijn vastgesteld, zal over het budget voor de gemeenten voor de uitoefening van deze taken worden besloten.

21

Welk budget heeft het Kabinet voor ogen dat gemoeid zal zijn met het vervullen van de gemeentelijke taken rond het scheppen van randvoorwaarden, het locatiebeleid, regie en afstemming? (blz. 22)

Dat is op dit moment nog niet bekend. Er wordt momenteel met de VNG overlegd welke taken en verantwoordelijkheden de gemeenten onder de WBK gaan vervullen, zie ook het antwoord op vraag 20. Daarna wordt bezien welk budget deze taken volgt.

22

Kan worden aangegeven welke mogelijke belemmeringen er zijn om de teruggaveregeling eventueel via een heffingskorting te realiseren? (blz. 23)

In de voorgestelde wijze van vraagfinanciering ontvangen ouders afhankelijk van – onder meer – de hoogte van het inkomen een tegemoetkoming in de kosten van het kinderopvanggebruik. In situaties waarin sprake is van een groot kinderopvanggebruik, gecombineerd met een laag inkomen, zal de tegemoetkoming van de overheid groter kunnen zijn dan de af te dragen loonheffing. In die situatie kan de tegemoetkoming niet via

een korting op de loonheffing worden gerealiseerd. Om die reden heeft het Kabinet ervoor gekozen de tegemoetkoming aan ouders de vorm van een subsidie te geven.

23

Wat is het oordeel van het Kabinet over een door de PvdA-fractie in «Kracht en Kwaliteit» voorgesteld «Egalisatiefonds Kinderopvang», waarbij werkgevers een korting kunnen ontvangen op hun premie-afdracht aan het AWF? (blz. 23)

Het bedoelde voorstel is één van de manieren waarop werkgevers kunnen worden gestimuleerd te participeren in kinderopvang. Het Kabinet heeft gekozen voor een andere route, namelijk het hanteren van een bekostigingsstructuur die uitgaat van een vaste bijdrage van werkgevers in de kosten van het kinderopvanggebruik van hun werknemers, onafhankelijk van de hoogte van het inkomen van de werknemers.

24

Zouden de voor- en nadelen van enerzijds het z.g. fiscale model C en anderzijds het (centrale) subsidiemodel nog eens helder tegenover elkaar kunnen worden geplaatst teneinde een goede vergelijking te kunnen maken tussen beide modellen? (blz. 23)

Zowel het fiscale model («model C»), als het subsidiemodel beogen hetzelfde doel, nl. ouders voorzien van een financiële faciliteit voor kinderopvang, waarbij rekening wordt gehouden met de hoogte van het inkomen, de prijs van de kinderopvang en de mate van kinderopvanggebruik. In het fiscale model heeft die faciliteit de vorm van een korting op de af te dragen loonheffing en in het subsidiemodel de vorm van een subsidie, vergelijkbaar met de individuele huursubsidie. Naar hoogte van de tegemoetkoming aan ouders moeten beide modellen tot hetzelfde resultaat leiden. Daarmee is tevens het belangrijkste nadeel van het fiscale model gegeven: de tegemoetkoming aan ouders kan per definitie niet groter zijn dan de af te dragen loonheffing. De tegemoetkoming is daarmee niet voor alle situaties van kinderopvanggebruik toereikend (zie het antwoord op vraag 22). Om die reden heeft het Kabinet gekozen voor de subsidievariant. Dat heeft als consequentie dat een geheel nieuw instrumentarium ontwikkeld moet worden en de bijbehorende uitvoering moet worden georganiseerd. Dit nadeel weegt voor het Kabinet echter minder zwaar dan het nadeel van een niet in alle gevallen toereikende tegemoetkoming en daarmee van een beperking van de toegankelijkheid van de kinderopvang. Aangezien de beschikbaarheid van de tegemoetkoming van de overheid in vrijwel alle gevallen voor ouders essentieel is om tot feitelijk kinderopvanggebruik te kunnen komen, ziet het Kabinet geen verschillen in «niet-gebruik» tussen het fiscale en het subsidiemodel. De uiteindelijke vormgeving van de regeling zal uiteraard getoetst worden op gebruiksvriendelijkheid en effecten voor de administratieve lasten. In schema kunnen de volgende voor- en nadelen worden vermeld:

	Fiscaal model	Subsidiemodel
<i>voordelen</i>	Centrale uitvoering; gelijke gevallen worden gelijk behandeld. Aansluiting bij bestaand instrumentarium en bestaande uitvoering.	Centrale uitvoering; gelijke gevallen worden gelijk behandeld. Toereikende tegemoetkoming in alle gevallen mogelijk
<i>nadelen</i>	Beperking van de toegang doordat een toereikende tegemoetkoming niet in alle gevallen mogelijk is.	Nieuw te ontwikkelen instrumentarium en nieuw in te richten uitvoering.

Wordt/is in kaart gebracht wat het voorgestelde financieringsmodel voor bijvoorbeeld organisatorische en financiële gevolgen heeft voor de organisaties in de kinderopvang? (blz. 23)

Het Kabinet kiest voor een model van vraagfinanciering via een inkomensafhankelijke subsidie voor de ouders. In dit stadium van de besluitvorming kunnen de gevolgen daarvan voor kinderopvangorganisaties nog slechts in zeer grote lijnen worden aangegeven. Bij invoering van vraagfinanciering in de meest vergaande vorm worden ouders de klanten van kinderopvangorganisaties en komen werkgevers en gemeenten als kopersgroepen te vervallen. De kosten van de opvang worden in die opzet door de ouders voldaan. Een dergelijk systeem heeft vergaande gevolgen voor kinderopvangorganisaties. Ter illustratie: onder het huidige stelsel sluiten gemeenten en werkgevers met opvangorganisaties contracten voor een bepaald volume aan opvangplaatsen. De hierboven beschreven opzet heeft als gevolg dat een beperkt aantal grote afnemers (werkgevers en gemeenten) wordt vervangen door een groot aantal kleine afnemers (ouders). Er is echter een groot aantal andere uitvoeringsmodaliteiten denkbaar. Bijvoorbeeld een opzet waarbij de ouder de opvang kiest, maar waarbij een instantie (werkgever, Belastingdienst) namens de ouder de rekening voldoet. Zodra hier keuzen in zijn gemaakt, zullen ook de consequenties voor de uitvoering aan de orde komen.

De effecten van de introductie van een systeem van vraagfinanciering voor instellingen voor kinderopvang zullen voor instellingen, die tot dusverre geheel of grotendeels afhankelijk zijn van gemeentelijke subsidies, aanmerkelijk zijn. Om die reden is positief gereageerd op het verzoek om ondersteuning van de werkgeversorganisaties in de sector voor hun initiatief «Ondernemen in de kinderopvang: van welzijnsorganisatie naar marktpartij». Dit project heeft als doel de instellingen in hun transitie naar marktgericht opereren te ondersteunen en heeft een looptijd van 2000 tot en met 2003.

Met welke aantallen (ouders) wordt in eerste instantie (vanaf 2003) rekening gehouden aan wie, bij het ontbreken van een werkgeversbijdrage, een gedeeltelijke inkomensafhankelijke subsidie zal worden verstrekt? Welke waarborgen zijn er dat deze ouders er ten opzichte van de huidige regeling niet op achteruit zullen gaan, ook niet wanneer er sprake is van meerdere kinderen in de kinderopvang? (blz. 24)

Hoe groot het aandeel zal zijn van werknemers met een ontbrekende werkgeversbijdrage is afhankelijk van de afspraken die door de sociale partners gemaakt worden. In de financiële bijlage bij de nota Hoofdlijnen WBK is voorlopig gerekend met een gedeeltelijke, inkomensafhankelijke compensatie voor het ontbreken van een werkgeversbijdrage voor circa 30% van alle kinderopvanggebruikers. Dat zijn werknemers die gebruik maken van subsidieplaatsen of van particuliere plaatsen, omdat geen werkgeversbijdrage beschikbaar is. Zoals in het antwoord op vraag 3 te lezen is, wordt er een ramingsmodel opgesteld dat inzicht kan geven in de toekomstige ontwikkeling in de vraag naar kinderopvang. Op grond daarvan worden ook de financiële meerjarenramingen opgesteld. In dat kader zullen ook meer exacte cijfers beschikbaar komen over de aantallen huishoudens waarvoor compensatie van het ontbrekende werkgevers nodig is. De resultaten verkregen uit het lopende onderzoek naar werkgeversbijdragen op microniveau kunnen hiervoor worden gebruikt. Het onderzoek zal in 2002 worden herhaald.

27

Biedt het voorgestelde subsidiemodel ook een afdoende antwoord op die situaties waarbij (één van de) ouders gedurende het jaar gaat werken, ophoudt met werken dan wel van arbeidsduur wisselt? (blz. 24)

Het systeem zal voldoende flexibel zijn om te kunnen reageren op wijzigingen van ouders in het kinderopvanggebruik of in de inkomenspositie van ouders.

28

Bij een kostendeling tussen werkgevers van beide ouders zal het werkgeversaandeel 17,5% bedragen. Wie draagt echter het «ontbrekende» werkgeversdeel indien er sprake is van een alleenstaande ouder? Zal het zo zijn dat voor de alleenstaande ouders een volledige compensatie zal komen voor het ontbrekende werkgeversdeel? (blz. 24)

Net als in de huidige situatie kan in de WBK de werkgever van een alleenstaande ouder ook de volledige kosten voor kinderopvang voor zijn rekening nemen (i.e. 35% werkgeversaandeel betalen). Als er op dit punt geen afspraken gemaakt zijn, is er sprake van een ontbrekend werkgeversaandeel. Voor dit ontbrekende werkgeversaandeel zal er een al dan niet inkomensafhankelijke overheidsbijdrage komen. De keuze voor een wel of niet inkomensafhankelijke compensatie is mede afhankelijk van de inkomenseffecten van beide varianten, die op dit moment nog niet bekend zijn.

29

Bestaat er inzicht in de effecten van een systeem van vraagfinanciering voor de organisaties in de kinderopvang? Welk percentage van de organisaties is voor meer dan de helft afhankelijk van gemeentelijke subsidiegelden (exploitatie- of budgetsubsidies)? (blz. 25)

Zie het antwoord op vraag 25. Uit de rapportage over de *Ouderbijdragen-systematiek in de kinderopvang* (door Research voor Beleid) is af te leiden dat de gemiddelde kinderopvangorganisatie circa 25% van de inkomsten uit subsidies ontvangt. Een verdere uitsplitsing is in dit stadium niet beschikbaar.

30

Welke mogelijkheid krijgen gemeenten om in voorkomende gevallen een stimuleringsbeleid in te zetten, en hoe en in welke mate zal dit gefinancierd worden? (blz. 25)

Zie het antwoord op vraag 20.

31

Zal een eventuele aanscherping van kwaliteitsnormen ten aanzien van alle genoemde indicatoren van kwaliteit gaan gelden? Zal hierbij ook extra rekening worden gehouden met kinderen in een achterstandssituatie? Kan worden aangegeven of en zo ja welke gevolgen deze aanscherping zal (kunnen) hebben voor de kostprijs van een kindplaats? (blz. 27)

Het eventueel aanscherpen van kwaliteitsnormen geldt niet voor alle genoemde indicatoren. Er wordt met name nog eens goed gekeken naar de speelruimte en het aantal kinderen per leidster.

Het is afhankelijk van de aard van de kwaliteitsnorm en de mate waarin deze worden aangescherpt welke gevolgen er zijn voor de kostprijs van een kindplaats. Zo zal bijvoorbeeld het verlagen van het maximaal aantal kinderen per leidster direct kunnen leiden tot een verhoging van de loonkosten. Daarbij speelt mee dat de meeste kindercentra het maximum

aantal kinderen per leidster nu meestal als uitgangspunt hanteren en dus vrijwel nooit minder kinderen per leidster hebben. Anderzijds zal bijvoorbeeld een uitbreiding van het aantal vierkante meters buitenruimte mogelijk beperkte gevolgen hebben voor de kostprijs, onder meer omdat veel voorzieningen al boven het minimum zitten. Bovendien vergt een eventuele uitbreiding van het aantal vierkante meters speelruimte een eenmalige investering met maar zeer beperkte gevolgen voor de structurele kostprijs.

Het Kabinet is niet voornemens extra eisen te stellen aan kinderopvangvoorzieningen waar (ook) kinderen uit een achterstandssituatie worden opgevangen. Kenmerk van de kwaliteitsnormen is dat zij gelden voor het hele land en voor alle kinderen in de kinderopvang. Daarmee wordt een basis gelegd in de kwaliteit die voor iedereen gelijk geldt. Daarvan profiteren alle kinderen, inclusief kinderen in achterstandssituaties. Volgens de hoogleraar kinderopvang prof. M. Rixen-Walraven kunnen ook kwetsbare kinderen profiteren van kinderopvang, mits deze van goede kwaliteit is; terwijl kinderopvang van minder goede kwaliteit met name voor kwetsbare kinderen nadelige gevolgen kan hebben. De wettelijke kwaliteitseisen beogen met name een basis in de kwaliteit te leggen waardoor alle kinderen goede opvang kan worden geboden. Gemeenten kunnen daarboven besluiten om de extra middelen die zij van de rijksoverheid ontvangen voor de implementatie van effectieve programma's voor vroege schoolse educatie (VVE) ten dele ook in te zetten in de kinderopvang, wanneer dat zinvol is in het kader van onderwijsachterstandsbestrijding (afhankelijk van bereik en spreiding doelgroep). Gemeenten kunnen daarbij bovendien met instellingen aanvullende afspraken maken met betrekking tot de kwaliteit van de uitvoering van de VVE-programma's. Voor 2000 en volgende jaren hebben gemeenten hiervoor extra budget gekregen, oplopend van f 75 miljoen (in 2000) tot f 175 miljoen (vanaf 2002).

32

Bij welke klachten krijgt de toezichthouder mogelijk een rol? Wordt hier op klachten gedoeld met betrekking tot inspectie en toezicht? (blz. 27/28)

De Hoofdlijnnnota overweegt een rol van het landelijk toezicht bij klachten over het primair toezicht op de kinderopvang, te weten het toezicht door de gemeenten uitgevoerd door de GGD'en. Bij nader inzien is het niet wenselijk de toezichthouder op het toezicht bij de klachtbehandeling een rol te geven, immers een belangrijke doelstelling van een behoorlijke klachtenregeling is dat deze kan leiden tot een herstel van het geschonden vertrouwen in het bestuur. Het is daarom van belang dat het verantwoordelijke bestuur zoveel mogelijk zelf (en dus niet het landelijk toezicht op het toezicht) in een behoorlijke klachtenbehandeling voorziet. Omdat de Algemene wet bestuursrecht daarin reeds voorziet, zijn aanvullende maatregelen niet nodig.

Vragen VVD-fractie

33

Heeft de staatssecretaris overleg gehad met het ministerie van Financiën over de uitvoerbaarheid van het centraal regelen van de vraagfinanciering? Kan hierover informatie worden verstrekt vanwege de ingewikkeldheid (bijvoorbeeld door veel mutaties) van de materie en de daarmee samenhangende uitvoerbaarheid?

Parallel aan de ontwikkeling van het ontwerp van wet, functioneert een werkgroep Uitvoering, waarin diverse uitvoerende instanties, waaronder de Belastingdienst, participeren. De taak van deze werkgroep is om de uitvoerbaarheid van voorstellen te bezien. Daarmee is de uitvoerbaarheid

van de wet uitdrukkelijk een ontwerpvariabele, die in de afwegingen wordt betrokken. Tot dusverre is niet geconcludeerd dat de uitvoering van de wet, bijvoorbeeld door de hoge frequentie van mutaties, op onoverkomelijke problemen zal stuiten. Zie verder ook het antwoord op vraag 25.

34

Kan de staatssecretaris aangeven wat de efficiencyoverwegingen zijn van de door de Belastingdienst uit te voeren regeling voor inkomensafhankelijke compensatie? Kan de staatssecretaris aangeven voor welke groep werkende ouders dit zal gaan gelden?

De uitvoering van de Wet waar het het verstrekken van overheidsbijdragen aan ouders betreft is complex. Het betreft onder meer een groot aantal ouders, een groot aantal mutaties, complexe gegevensstromen en directe relaties met het inkomen van ouders. De overwegingen om de Belastingdienst te belasten met de uitvoering van de verstrekking van overheidsbijdragen, zowel wat betreft de inkomensafhankelijke overheidsbijdrage als de inkomensafhankelijke compensatie van een ontbrekende werkgeversbijdrage, zijn tweeledig. Op de eerste plaats beschikt de Belastingdienst over de inkomensgegevens die noodzakelijk zijn om de inkomensafhankelijke overheidsbijdrage te kunnen vaststellen. Op de tweede plaats is de Belastingdienst een uitvoerende dienst met grote ervaring en expertise op het vlak van de uitvoering van administratieve processen. Deze twee overwegingen, in combinatie met het gegeven dat het oprichten van een nieuwe dienst kostbaar is en een langere doorlooptijd kent, hebben geleid tot de keuze voor de Belastingdienst. De overheidsbijdrage geldt voor alle ouders die gebruik maken van kinderopvang, maar is afhankelijk van het inkomen. De compensatie voor een ontbrekende werkgeversbijdrage geldt voor die situaties waarin de werkgeversbijdrage ontbreekt, maar ook hier is sprake van inkomensafhankelijkheid. De compensatie voor een ontbrekende werkgeversbijdrage geldt voor die situaties waarin de werkgeversbijdrage ontbreekt of ontoereikend is. Ook hier is sprake van inkomensafhankelijkheid. De exacte relatie tussen inkomen en overheidsbijdrage kan in deze fase van de ontwikkeling van de wet nog niet worden vastgesteld.

35

M.b.t. de bijdrage van de ouders wordt vermeld dat Research voor Beleid een onderzoek doet naar de ouderbijdragen. Blijkens de brief van 22 november 1999 inzake de fiscale impuls kinderopvang, is het nettovoordeel vanaf een gezamenlijk onzuiver inkomen van f 108 800,- gereduceerd tot 0%. Wanneer beide partners een modaal inkomen hebben vervalt dus de aftrekmogelijkheid, en daarmee een belangrijke stimulans tot een gelijke verdeling van arbeid over beide partners. Zal het genoemde onderzoek ook op dit aspect ingaan? (blz. 19)

Bij de genoemde fiscale impuls heeft het Kabinet ervoor gekozen deze extra faciliteit vooral aan de lage en middeninkomens ten goede te laten komen. Om die reden bouwt het voordeel af naarmate de inkomens stijgen. Het onderzoek van Research voor Beleid naar ouderbijdragen in de kinderopvang gaat – onder meer – in op de opvattingen van gebruikers over kosten van kinderopvang en op de mate waarin de kosten van kinderopvang van invloed zijn op hun beslissing wel of niet van kinderopvang gebruik te maken.

36

Gerelateerd aan de huidige bijdrage gaan veel van de werkgevers die in het huidige stelsel meebetalen aan kinderopvang voor hun werknemers uiteindelijk in het nieuwe stelsel minder bijdragen (blz. 3, 7, 19). Daarentegen zullen andere bedrijven (meer) aan kinderopvang moeten gaan

betalen. Kan de regering in een kwantitatief overzicht aangeven welke lastenverlichtingen en -verzwaringen dit voor de werkgevers in de onderscheiden sectoren met zich mee brengt? Kan de regering daarbij aangeven over welke kenmerken de onderscheiden sectoren beschikken, onder meer als het gaat om de verhouding man/vrouw en de hoogte van het gemiddelde loon? M.a.w. bestaat er een relatie tussen kinderopvangvoorzieningen in CAO's en het feit dat in betreffende sector relatief veel vrouwen werken en/of een relatie tussen de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden?

De bekostigingsstructuur van de WBK gaat uit van een vaste werkgeversbijdrage van circa 1/3 van de kosten, onafhankelijk van de hoogte van het inkomen van de werknemer. De hoogte van deze bijdrage komt overeen met het huidige gemiddelde aandeel van werkgevers in de kosten van bedrijfsplaatsen.

In de huidige situatie betalen ouders veelal een inkomensafhankelijke bijdrage voor kinderopvang, ook als de opvang wordt medegefinancierd door de werkgever. Hierdoor worden de kosten voor kinderopvang voor de werkgever hoger, naarmate het inkomen van de ouders lager is. De invoering van een systeem van een vaste werkgeversbijdrage heeft dus in algemene zin tot gevolg dat kinderopvang goedkoper wordt voor werkgevers in sectoren met veel laagbetaalde werknemers en duurder kan worden voor werkgevers met veel hoger betaalde werknemers. Bedacht moet worden dat culturele opvattingen over het gebruik van kinderopvang een belangrijke rol spelen. Daardoor kan het beroep van werknemers op kinderopvang en daarbij op een werkgeversbijdrage in de ene sector hoger zijn dan in de andere sector. Dat zal ook onder het nieuwe systeem het geval zijn.

In dit stadium van de beleidsontwikkeling valt nog geen nadere uitsplitsing te geven van de financiële effecten voor de verschillende sectoren.

37

Als knelpunt in de huidige situatie wordt aangemerkt dat door het advieskarakter van de huidige ouderbijdragetabel, ouders met hetzelfde inkomen in praktijk verschillende bedragen betalen. Is de conclusie gerechtvaardigd dat die situatie blijft voor zover kinderopvanginstellingen andere prijzen hanteren? Zo ja, is het dan niet beter te spreken over harmonisatie van subsidie ten behoeve van de kinderopvangplaatsen?

Door het advieskarakter van de huidige ouderbijdragetabel kunnen ouders met hetzelfde inkomen in praktijk verschillende bedragen betalen voor dezelfde kinderopvangplaats. In het nieuwe systeem geldt voor alle ouders dezelfde tabel voor overheidssubsidie. Daardoor zullen ouders met gelijke inkomenssituaties (en eenzelfde werkgeversbijdrage) dus voor dezelfde kinderopvang gelijke kosten hebben. Het is wel zo dat als instellingen verschillende prijzen hanteren, er sprake is van verschillende ouderbijdragen bij gelijke inkomenssituaties. Ouders die kiezen voor duurdere, luxere, voorziening zullen daar meer voor betalen dan ouders die een goedkopere, meer eenvoudige, voorziening kiezen.

38

Welke systemen van (gedeeltelijk inkomensafhankelijke) compensatie heeft de regering overwogen? Zijn eenvoudiger systemen de revue gepasseerd? (blz. 19) Heeft de regering daarbij overwogen over te gaan tot een kind-gebonden-budget, een kind-volgend-budget eventueel met gebruikmaking van vouchers? Zo ja, kan de staatssecretaris uiteenzetten wat haar overwegingen zijn geweest om te kiezen voor een tripartiete financiering?

Het Kabinet ziet kinderopvang als een gemeenschappelijk belang en gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders, overheid en werkgevers. Tripartiete financiering door deze partijen is daarmee één van de centrale uitgangspunten in het kinderopvangbeleid. Dit uitgangspunt wordt door betrokken partijen onderschreven. Bij de vormgeving van de financiële tegemoetkoming van de overheid heeft het Kabinet gekozen voor vraagfinanciering. Bij vraagfinanciering is de gebruiker de partij die bepaalt bij welke aanbieder de middelen van de overheid terecht komen. Ouders hebben daarvoor de beschikking over een financiële faciliteit vanuit de overheid. Deze financiële faciliteit moet naar het oordeel van het Kabinet aan een aantal randvoorwaarden voldoen:

- De toegankelijkheid van de opvang voor de verschillende groepen gebruikers moet zoveel mogelijk zijn gegarandeerd;
- De financiële faciliteit stelt ouders in staat een eigen afweging te maken op grond van prijs en kwaliteit;
- De financiële faciliteit is toereikend voor het benodigde kinderopvanggebruik, maar zet niet aan tot een groter gebruik dan nodig;
- De mogelijkheden tot beheersing van de macrokosten.

In zijn uitwerking betekent dit dat de hoogte van de financiële faciliteit afhankelijk zal moeten zijn van de hoogte van het gezamenlijk inkomen van de ouders, van de prijs van de opvang en van de mate van gebruik. Het Kabinet heeft de verschillende modaliteiten van vraagfinanciering beoordeeld aan deze randvoorwaarden. De optie van een persoonsgebonden budget is daarbij afgefallen. Een persoonsgebonden budget kent een – tot op zekere hoogte – forfaitair karakter en kan daardoor onvolledige rekening kan houden met de grote mate van variatie in kinderopvanggebruik en in inkomenspositie van de gebruikers. Bovendien zal toepassing van een persoonsgebonden budget op de kinderopvang leiden tot aanzienlijke meerkosten, aangezien het in een dergelijk systeem niet mogelijk is de informele opvang buiten beschouwing te laten.

39

Kan de staatssecretaris nadere gegevens verstrekken over de vorderingen van de onderbouwing van de tripartiete financiering?

De tripartiete financieringsstructuur, zoals voorgesteld in de nota Hoofdpijnen Wet basisvoorziening kinderopvang, wordt uitgewerkt in een bekostigingsmodel. De hoofdpijnen daarvan zijn beschreven in het antwoord op vraag 18.

40

De regering gaat uit van een tripartiete financiering van kinderopvang door ouders, werkgevers en overheid. In verband met de budgettaire beheersbaarheid acht de regering het van belang dat de financiële tegemoetkoming van de overheid per kindplaats gebonden is aan een maximum. Acht de regering het denkbaar dat de evenredige tripartiete financiering wordt losgelaten in geval het aantal plaatsen meer toeneemt dan waar rekening mee is gehouden dan wel de kostprijs hoger is dan waarvan thans wordt uitgegaan. Wie vormt het sluitstuk van de financiering? M.a.w. wie gaat de hogere kosten dan betalen? Kan de regering in diverse scenario's (waarbij risico's al dan niet cumuleren) aangeven welke budgettaire risico's de overheid in uiterste consequentie loopt?

Het is niet denkbaar dat de tripartiete financiering wordt losgelaten. Het model is zo opgezet dat de groei van het aantal plaatsen wordt gevolgd door de bekostiging. Neemt de vraag toe, dan volgt het budget. Als de prijzen hoger zijn dan voorzien, ligt het financiële risico bij overheid, werkgevers en zeker ook bij ouders. Aangezien er nog geen ramingen gemaakt zijn, is het nog niet aan te geven welke budgettaire risico's de drie financierende partijen lopen.

41

Het Kabinet gaat ook in het nieuwe systeem uit van een werkgeversbijdrage, ouderbijdrage en overheidsbijdrage. In de nota wordt genoemd dat het Kabinet landelijk streeft naar een verdeling van 1/3, 1/3 en 1/3. Ook in bestuurlijke overleggen heeft de staatssecretaris dit bevestigd. Nu blijkt uit de bijlagen bij de nota dat het macro 1/3 deel van de ouders pas wordt bereikt als op meer dan 80% van de kindplaatsen een werkgeversbijdrage plaatsvindt. Uit nadere bestudering van de huidige inkomensverdeling van ouders blijkt dat het 1/3 macrodeel van ouders nooit wordt bereikt binnen de huidige voorstellen, het zal waarschijnlijk veel hoger liggen, zoals ook nu het geval is. Is het Kabinet nog steeds van mening dat de tripartiete financiering over de drie partijen gelijkelijk verdeeld moet worden? Hoe denkt het Kabinet hieraan tegemoet te komen?

Het kabinet gaat uit van een bekostiging van het kinderopvanggebruik door de drie betrokken partijen: ouders, overheid en werkgevers en streeft daarbij een evenwichtige verdeling van kosten na. Dat hoeft niet te betekenen dat elk van de partijen een even groot aandeel voor zijn rekening neemt. Daar valt ook slechts in beperkte mate op te sturen, gezien de specifieke uitgangspunten die het Kabinet hanteert ten aanzien van omvang van het aandeel van de verschillende partijen:

- Aandeel werkgevers: werkgevers betalen een «vaste» werkgeversbijdrage van eenderde van de kosten van de opvang voor hun werknemers. Op die manier is kinderopvang voor werkgevers in sectoren met lager betaalde werknemers niet duurder dan voor werkgevers in sectoren met hoger betaalde werknemers. Bovendien krijgen werkgevers meer zekerheid over de omvang van de kosten;
- Aandeel ouders: het aandeel van de ouders is afhankelijk van het inkomen, van de prijs van de opvang en van het feitelijk gebruik. Bij de bepaling van de hoogte van het aandeel van de ouders gaat het om het vinden van een balans tussen toegankelijkheid en prijsprikkels;
- Aandeel overheid: de overheid verstrekt de ouders een inkomensafhankelijke subsidie en geeft een – gedeeltelijke – compensatie, indien het werkgevers aandeel ontbreekt of ontoereikend is.

Deze verschillende uitgangspunten en de onderlinge samenhang tussen de drie aandelen – met name de complementaire verhouding tussen het aandeel van de ouders en het aandeel van de overheid – leiden ertoe dat het niet mogelijk is strikt toe te werken naar een kostenverdeling van eenderde voor elk van de partijen. Als het aandeel ouders met lage inkomens dat gebruik maakt van kinderopvang stijgt, leidt dat tot een hoger overheidsaandeel.

Het nieuwe stelsel zal overigens direct bij invoering leiden tot een voordeel voor de groep ouders die onder het huidige stelsel is aangewezen op particuliere plaatsen en de kosten daarvan geheel zelf voor hun rekening moeten nemen.

42

Welke inkomensgroepen profiteren het meest van de voorstellen? Kan dat in een tabel worden weergegeven?

Het is nog niet mogelijk om aan te geven welke inkomensgroepen het meest van de voorstellen zullen profiteren, in het antwoord op vraag 18 wordt een algemene beschrijving gegeven van de beoogde opbouw van het bekostigingsmodel.

43

Kunnen de inkomensconsequenties voor ouders verhelderd worden aan de hand van een aantal typologieën voor wat betreft a. inkomenscategorieën (laag, modaal, 2 x modaal, hoger), b. het al dan niet hebben van een

Zie het antwoord op vraag 18.

44

Kan de staatssecretaris een toelichting geven op twee fiscale punten: op het stellen van drempels (in het kader van het bevorderen van arbeidsparticipatie van vrouwen) in de fiscale aftrek en op het probleem dat over subsidies aan particuliere instellingen soms vennootschapsbelasting wordt geheven? Is het niet logischer om die fiscale drempels niet aan uren per dag, maar aan uren per week te koppelen, omdat daarmee de arbeidsparticipatie van vrouwen meer wordt bevorderd?

Bij de vaststelling van de fiscale drempelbedragen wordt, op wettelijke basis, acht geslagen op de adviestabellen van VWS. Met andere woorden: dezelfde systematiek wordt zo veel als mogelijk gevolgd. Dit is ook de reden waarom verschillende drempelstabellen worden gehanteerd voor de verschillende soorten van opvang; en als onderscheidend criterium voor die soorten opvang wordt het aantal uren per dag opvang gehanteerd. Zo wordt derhalve Halve dagopvang gedefinieerd als: opvang gedurende vijf of meer uren per dag. Deze definities zijn ontleend aan de toelichting bij de adviestabellen van VWS.

Voor wat betreft de belastingheffing over subsidies heeft de Staatssecretaris van Financiën bij besluit van 16 september 1996, DB96/2433N, aangegeven dat stichtingen of verenigingen die zich richten op de verzorging van kinderopvang voor deze activiteit belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting, aangezien zij in concurrentie treden met particuliere bedrijven. Ingeval subsidies worden ontvangen zullen deze tot de zogenoemde totaalwinst van dat lichaam behoren. Op welk moment de subsidie in de jaarwinst tot uitdrukking komt, hangt af van de vorm van de subsidie en van de voorwaarden waaronder de subsidie is verstrekt. Een exploitatiesubsidie zal over het algemeen worden opgenomen in de winst van het jaar waarvoor de subsidie is toegekend. Wanneer een subsidie wordt verstrekt die duidelijk aanwijsbaar verband houdt met bepaalde kosten of bepaalde investeringen, kan de subsidie op grond van goed koopmansgebruik worden toegerekend aan het jaar of de jaren waarin de bewuste uitgaven worden gedaan. Het toerekeningsvraagstuk is dus voor een groot deel op te lossen door een op maat gesneden toekenning van de subsidie. Indien dus sprake is van een op maat toegesneden subsidie voor een exploitatietekort of een specifieke investering zal de subsidie dienen ter dekking van die desbetreffende uitgaven en niet leiden tot heffing van vennootschapsbelasting.

45

Indien de financiële middelen voor kinderopvang in handen worden gesteld van de ouders, is er dan een risico voor misbruik of oneigenlijk gebruik van deze middelen? Kan de staatssecretaris haar visie hierop geven?

De kern van de vraagfinanciering in de Hoofdlijnennota is dat de ouders degenen zijn die de keuze maken voor kinderopvang: voor de instelling, voor het aantal dagen voor het arrangement e.d. Of dat moet impliceren dat de financiële middelen ook daadwerkelijk in alle gevallen in handen van de ouders zullen worden gesteld, is nog onderwerp van nadere afweging. De te treffen regeling zal uiteraard moeten voldoen aan eisen van uitvoerbaarheid en voldoende bestand moeten zijn tegen misbruik en oneigenlijk gebruik.

46

Kan in kaart worden gebracht of zich verschuivingen gaan voordoen ten aanzien van de bedrijfsplaatsen, nu de vermindering afdracht loonbelasting (WVA) verdwijnt?

Het onderscheid tussen bedrijfsplaatsen, gesubsidieerde plaatsen en particuliere plaatsen zal verdwijnen bij invoering van de WBK. De bekostigingssystematiek, zoals beschreven in vraag 18, zal gelden voor alle kinderopvangplaatsen die onder de reikwijdte van de wet vallen. Het is de verwachting dat het aantal CAO's, waarin concrete afspraken over kinderopvang staan, zal groeien tot 90%.

47

Hoe gaat de werkgevers- en overheidsbijdrage er uit zien voor plaatsen voor werknemers die onregelmatig werken? In Nederland is er voorname-lijk sprake van anderhalf verdiemers. Stel nu dat de ene ouder fulltime werkt, en de andere ouder werkt 50%, de ene week twee dagen en de andere week drie dagen. Omdat over het algemeen een vast aantal dagen per week moet worden afgenomen zullen deze ouders gedwongen zijn drie dagen per week kinderopvang te betalen. Moet de werkgever van de ouder die vijf dagen per twee weken werkt nu zes dagen kinderopvang mede betalen, of vijf dagen, en wie betaalt in het laatste geval de zesde dag? Deze situatie doet zich ook voor bij beroepsgroepen met onregelma-tige werktijden.

Het bekostigingssysteem gaat uit van een werkgevers- en overheids-bijdrage die gerelateerd is aan het feitelijk gebruik van kinderopvang. Dat geldt uiteraard ook voor ouders die in deeltijd of op onregelmatige tijden werken. Bovendien is het de verwachting dat vraagfinanciering kan leiden tot meer variatie in het aanbod en meer mogelijkheden voor een flexibel gebruik van het aanbod. Op deze wijze moeten zowel het aanbod, als de financiering van het gebruik flexibel kunnen inspelen op de vraag van de ouders.

48

Is het waar dat in het model van een oudersubsidie uitgevoerd door de Belastingdienst, er sprake is van een tevoren geraamd en bepaald budget dat hiervoor ter beschikking komt? Indien dit het geval is, wat kan dit dan voor gevolgen hebben voor de toegankelijkheid en betaalbaarheid van kinderopvang, indien dit budget voortijdig is benut? (blz. 30)

De Belastingdienst zal de overheidssubsidie voor kinderopvang uitkeren. Met behulp van een ramingsmodel (zie het antwoord op vraag 3) zal het meerjarig financieel beslag bepaald worden. De overheidssubsidie is per opvangplaats aan een maximum gebonden. De subsidiëring voor de kinderopvang heeft een open eind karakter wat betreft de vraag, er is dus geen sprake van een geplafonneerd budget. Hierbij geldt uiteraard wel dat eventuele overschrijdingen bij de kinderopvang, conform de regels budgetdiscipline, elders moeten worden gecompenseerd.

49

Is er reeds enig inzicht in de diverse modaliteiten voor wat betreft de feitelijke uitvoering en het feitelijke verloop van financieringsstromen? Is het juist dat vraagfinanciering en het rechtstreeks in handen geven van een budget aan ouders voor de kinderopvangorganisaties kan leiden tot het opmaken van meerdere nota's? Verwacht de regering administratieve problemen bij kinderopvangorganisaties bij overschakeling op vraag-financiering. Zo ja, wat kan hier aan gedaan worden? (blz. 34)

Zoals reeds in het antwoord op vraag 33 is uiteengezet is er een werkgroep Uitvoering ingesteld. In deze werkgroep worden verschillende varianten met betrekking tot de inrichting van (administratieve) processen besproken en doorgelicht. In deze werkgroep participeren ook vertegenwoordigers van instellingen. De uitvoerbaarheid van de wet voor de instellingen is een variabele waarmee in het ontwerp van de wet rekening wordt gehouden.

50

Gesteld wordt dat veel werkgevers die in het huidige stelsel meebetalen aan kinderopvang voor hun werknemers uiteindelijk in het nieuwe stelsel minder bijdragen. Om hoeveel werkgevers gaat het hier, en op welke termijn voorziet de staatssecretaris een vermindering van de bijdrage voor kinderopvang?

Zie het antwoord op vraag 36.

51

Heeft het Kabinet andere methoden van kostprijbewaking overwogen zoals bijvoorbeeld een Opta voor de kinderopvang? Zo ja, wat zijn hiervan de uitkomsten voor de kinderopvang? Zo nee, is het Kabinet dat bereid alsnog te doen?

Nee, er is niet overwogen om een Opta voor de kinderopvang in te stellen. Een prijsbewaking is noodzakelijk als bij een gering aantal marktpartijen door prijsafspraken de prijzen kunstmatig hoog gehouden worden. Doordat de kinderopvang veel aanbieders kent, wordt niet verwacht dat dit het geval zal zijn. Overigens zal de prijsontwikkeling in de kinderopvang wel gevolgd worden. Zie ook antwoord op vraag 70.

52

Wie financiert het ontbrekende deel (17,5% van de andere werkgever) wanneer een alleenstaande ouder gebruik wenst te maken van kinderopvang?

Zie antwoord vraag 28.

53

Kan de staatssecretaris de voor- en nadelen van de modellen voor vraagfinanciering (het fiscale model en het model voor inkomensafhankelijke kinderopvangsubsidie met centrale uitvoering, blz. 38) zeer uitvoerig (meer dan nu in de nota is gedaan) op een rij zetten? De VVD-fractie mist de nadelen in het door het Kabinet geprefereerde model voor inkomensafhankelijke kinderopvangsubsidie met centrale uitvoering. Deelt de staatssecretaris de mening dat bij een subsidieregeling het niet-gebruik altijd groter is dan bij een fiscale regeling, en dat een fiscale regeling gebruikersvriendelijker is?

Een antwoord op deze vraag is reeds gegeven in het antwoord op vraag 24.

54

Kan de staatssecretaris ingaan op financiering van kinderopvang voor het tweede en derde kind? Is het daadwerkelijk zo dat kortingen voor kinderopvang voor het tweede en derde kind worden afgeschaft?

Zie het antwoord op vraag 18.

55

In de Wet Inkomstenbelasting 2001 is nog het oude plafond (f 11 054,-) opgenomen, terwijl het plafond nu juist in het Belastingplan 2000 was opgetrokken tot f 19 050,-. Zal dit in de Wet Inkomstenbelasting 2001 gerepareerd worden, en zo ja op welke termijn?

In het wetsvoorstel belastingplan 2000 zijn een aantal maatregelen opgenomen die doorwerken naar het wetsvoorstel inkomstenbelasting 2001, waaronder het verhogen van het bedoelde maximum van f 11 054,- tot f 19 050,-. Om praktische redenen is ervoor gekozen de doorwerking van de in het wetsvoorstel belastingplan 2000 opgenomen maatregelen naar het wetsvoorstel Wet inkomstenbelasting 2001, pas later te verwerken. Dit gebeurt bij het inmiddels ingediende wetsvoorstel Tariefwet 2001.

56

Kan de staatssecretaris een uitvoerige opsomming geven wie in aanmerking komen gebruik te maken van de door de staatssecretaris voorgestelde Wet basisvoorziening kinderopvang?

De volgende groepen ouders zullen gebruik kunnen maken van de tegemoetkoming in de financiering in de vorm van een inkomensafhankelijke overheidsbijdrage op basis van de komende Wet basisvoorziening kinderopvang: werknemers, zelfstandigen, uitkeringsgerechtigden in een reïntegratietraject (vanuit de Abw, WW, WAO, ANW), herintreders, gebruik vanwege een sociaal-medische indicatie, nieuwkomers in een inburgeringstraject op grond van de WIN en studerende ouders. Zie ook het antwoord op vraag 19.

57

Door de aanpassing van de drempelbedragen in de buitengewone lastenaf trek voor 2000 kunnen veel meer lagere en middeninkomens profiteren van de aftrek kinderopvang. Ook de mogelijkheid om via een voorlopige teruggave inkomstenbelasting maandelijks de aftrek vooruitbetaald te krijgen is nauwelijks bekend. Hoe denkt de staatssecretaris meer bekendheid te geven aan deze vorm van buitengewone lastenaf trek?

In het kader van de voorlopige teruggaaf 2001 wordt ook de aftrekpost voor kinderopvang belicht, naast de andere aftrekposten waarvoor voorlopige teruggaaf mogelijk is. Uiteraard zal ook in andere producten van de Belastingdienst worden gewezen op de mogelijkheid van voorlopige teruggaaf voor deze specifieke aftrekpost.

58

Is de staatssecretaris bereid om, vergelijkbaar aan koopkrachtplaatjes, in kaart te brengen wat de gevolgen zijn voor het invoeren van het nieuwe financieringssysteem voor de ouders? Kunt u ook aangeven wat de verschillen zijn met de huidige situatie?

Zie het antwoord op vraag 18.

59

Op grond waarvan verwacht de regering dat op termijn 90% van de CAO's en bedrijfsregelingen concrete afspraken over kinderopvang hebben? M.a.w. welke aanwijzingen heeft de regering dat sectoren die thans niets bijdragen aan de kosten van de kinderopvang, dat straks wel zullen doen?

De afgelopen jaren nam het aantal CAO-afspraken over kinderopvang al sterk toe. Het nieuwe stelsel zal tot toenemende druk van werknemers richting werkgevers leiden, omdat de gesubsidieerde kinderopvang voor werknemers zonder bijdragende werkgever verdwijnt. Alle werknemers

die behoefte hebben aan kinderopvang krijgen dus belang bij een werkgeversbijdrage. Omdat de overheid flink meebetaalt aan kinderopvang voor mensen met lage inkomens, leidt dat tot een beperking van de kosten voor de werkgevers. Ook in de sfeer van bedrijfsregelingen mogen resultaten worden verwacht. Onder meer omdat de krappe arbeidsmarkt werkgevers in toenemende mate dwingt in te spelen op de wensen van werknemers. Dat kinderopvang als een belangrijke secundaire arbeidsvoorwaarde wordt beschouwd, is onlangs opnieuw bevestigd door onderzoek van de werkgeversvereniging AWWN onder jonge, hoogopgeleide werknemers: kinderopvang werd onder die doelgroep als eerste prioriteit genoemd.

Zie ook het antwoord op vraag 17.

60

Wat gaat de staatssecretaris doen indien dit percentage niet wordt gehaald?

Het maken van afspraken over werkgeversbijdragen is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van sociale partners. In een aanbeveling aan hun achterban heeft de Stichting van de Arbeid zich in 1999 bereid verklaard de afspraken over kinderopvang te intensiveren en te monitoren. Het tot stand komen van werkgeversbijdragen zal de komende jaren nauwlettend gevolgd worden door middel van jaarlijkse CAO-onderzoeken van de Arbeidsinspectie. Ook vindt momenteel onderzoek plaats naar werkgeversbijdragen in sectoren zonder CAO. Dergelijk onderzoek zal in 2002 in samenwerking met de Stichting van de Arbeid worden herhaald. De stand van zaken kan periodiek geagendeerd worden in het overleg van het Kabinet met sociale partners.

Zie ook het antwoord op vraag 17.

61

Welke stimulansen is het Kabinet voornemens in te zetten voor werkgevers en werknemers om het aantal afspraken over kinderopvang substantieel uit te breiden zodat een optimale situatie (90% CAO-afspraken over kinderopvang, en verdeling van kosten over beide werkgevers) per 2003 kan ontstaan?

Zie het antwoord op vraag 60.

62

Op dit moment is in ongeveer 55% van de CAO's afspraken gemaakt over kinderopvang. In hoeveel individuele bedrijfsregelingen is dit thans het geval? Hoeveel werknemers kennen in het geheel geen CAO of bedrijfsregeling en welk percentage maken zij uit van het totaal?

Het is thans niet bekend in hoeveel individuele bedrijfsregelingen en CAO's concrete afspraken over kinderopvang zijn gemaakt, noch het aantal werknemers dat geen CAO of bedrijfsregeling kent. Research voor Beleid zal als vervolg op het onderzoek naar ouderbijdragen, ook een onderzoek uitvoeren bij bedrijven. Zij onderzoeken de aard van CAO-afspraken m.b.t. kinderopvang en onderzoeken ook wat de bijdrage van werknemers aan kinderopvang is.

63

Kan de staatssecretaris aangeven of er wachtlijsten zijn op fondsen voor bedrijfskinderopvang in sectoren? Heeft de staatssecretaris nadere gegevens over de kinderopvangregelingen voor werknemers die buiten een CAO vallen?

Het komt inderdaad voor dat er wachtlijsten zijn op fondsen voor bedrijfsopvang in sectoren. De Stichting Uitvoering Kinderopvang (SUK), de grootste beheerder van CAO-fondsen voor kinderopvang, meldde dat er momenteel op 6 van hun 55 CAO-fondsen wachtlijsten zijn. De SUK geeft aan dat wachtlijsten in het algemeen een tijdelijk verschijnsel zijn dat bij de volgende CAO-ronde weer wordt opgelost. Het onderzoek naar de werkgeversbijdragen op micro-niveau zal meer inzicht verschaffen in de kinderopvangregelingen voor de werknemers in deze sectoren.

64

Hoe ziet de staatssecretaris de relatie tussen peuterspeelzalen, kinderopvangvoorzieningen en onderwijsinstellingen?

Een hechte relatie tussen peuterspeelzalen, kinderopvangvoorzieningen en onderwijsinstellingen kan veel voordelen hebben, zowel voor de kinderen als voor de instellingen. Met goede samenwerking en afstemming kan er een sluitende aanpak van voorzieningen voor de jeugd tot stand worden gebracht, en kan b.v. expertise, personeel, materiaal en huisvesting worden gedeeld. Het is echter aan de instellingen zelf om samenwerkingsverbanden aan te gaan. De gemeente kan hierbij een stimulerende en regisserende rol spelen.

Naast de sluitende aanpak is het van belang dat de zogenaamde risico-leerlingen vroegtijdig worden gesignaleerd en deel gaan nemen aan een voorschools programma om een optimale instroom in het basisonderwijs mogelijk te maken.

65

Klopt het dat kinderen van etnische minderheidsgroepen thans relatief minder gebruik maken van kinderopvangvoorzieningen; peuterspeelzaalwerk en/of de eerste groep in het basisonderwijs? Op welke wijze worden ouders van etnische minderheidsgroepen gestimuleerd om van de kinderopvangvoorziening gebruik te maken? Kan de regering in een kwantitatief overzicht aangeven welke stijging van het gebruik van kinderopvang door deze groepen te verwachten is? (blz. 4)

Er zijn op dit moment geen gegevens voorhanden over het relatieve gebruik van kinderopvang door etnische minderheidsgroepen. Wel is bekend dat de deelname van (allochtone) doelgroepen aan kinderopvang en peuterspeelzaalwerk per gemeente, stadsdeel of wijk zal verschillen. Uit een verkennend onderzoek naar de stand van zaken in de peuterspeelzalen (DSP, Onderzoek gemeentelijk beleid en aanbod peuterspeelzaalwerk; juli 1999) blijkt dat vooral in de grotere gemeenten o.m. Marokkaanse en Turkse peuters ondervertegenwoordigd zijn. Op dit moment loopt er in opdracht van VWS een inventariserend onderzoek naar de huidige praktijk van peuterspeelzaalwerk. Hierin zijn vragen opgenomen over het gemeentelijk beleid inzake allochtone doelgroepen en over de feitelijke deelname. Eind december wordt het onderzoek opgeleverd. Doelstelling van het kinderopvangbeleid is om het voor ouders mogelijk te maken arbeid en zorg te combineren. Er vindt geen specifieke vorm van stimulering van het gebruik plaats. SZW laat binnenkort onderzoek doen naar de specifieke behoeften aan kinderopvang van allochtone vrouwen en in hoeverre het aanbod van kinderopvang voldoet in deze vraag. In 1995 startte 2,4% van de leerlingen die naar de basisschool gingen pas op vijfjarige leeftijd in het onderwijs. Driekwart van de late starters is autochtoon, de helft van late starters is 1.0-leerling. Dat betekent dat de 1.0-leerlingen relatief iets ondervertegenwoordigd en de 1.9-leerlingen relatief oververtegenwoordigd zijn. Toch gaat van de Turkse basisschoolleerlingen 95% en van de Marokkaanse leerlingen 92% op 4-jarige leeftijd naar school (bron: ITS-onderzoek naar late starters in het basisonderwijs, 1998).

In het Onderwijskansenplan is aangekondigd dat OCenW een campagne opzet om allochtone ouders uit achterstandsgroepen te doordringen van het belang van voorschoolse voorzieningen en vroege inschrijving op de basisschool. Deze maatregel is bij OCenW in voorbereiding in samenwerking met BZK.

66

Hoeveel subsidieplaatsen worden bezet door werknemers? Betreft dit ook werknemers die aanspraak zouden kunnen maken op een bedrijfsgefinancierde plaats? Zo ja, hoe groot is deze groep? (blz. 25)

In 1998 bestond de bezette opvangcapaciteit voor 50% uit bedrijfsplaatsen, 40% uit subsidieplaatsen en voor 10% uit particuliere plaatsen. Van alle kinderopvanggebruikers is circa 85% werknemer. Uit deze cijfers kan worden afgeleid dat het merendeel van de subsidieplaatsen wordt gebruikt door werknemers. Niet bekend is in hoeverre deze groep gebruikers aanspraak zou kunnen maken op financiering door de werkgever.

67

Welke brede visie heeft het Kabinet op de opvang van kinderen buiten de thuissituatie in verband met de combinatie arbeid (studie) en zorg?

Kinderopvang neemt voor veel ouders en hun kinderen een belangrijke plaats in hun dagelijkse leven in. Dit zal in de toekomst nog sterker het geval zijn. Het aantal tweeverdieners – en daarmee het volume werkende vrouwen – stijgt immers nog steeds. En daarmee de vraag naar kinderopvang, waaronder ook begrepen gastouderopvang. Steeds meer kinderen zullen een deel van hun dag – en soms de nacht – doorbrengen binnen de muren en buitenruimtes van de kinderopvang. Maar het blijven de ouders die als eersten verantwoordelijk zijn voor de opvoeding en het welzijn van hun kinderen (de thuissituatie als het eerste leefmilieu). Ouders bepalen wat goed is voor hun kinderen. Ouders wegen af of ze via informele opvang in hun behoefte voorzien, of van formele kinderopvang. En vervolgens hoeveel gebruik ze willen maken van welk kindercentrum, welke gastouder. Met het uitgangspunt van vraagfinanciering in de Wet basisvoorziening kinderopvang staat de keuze van ouders centraal. Vanzelfsprekend moeten ouders ook invloed kunnen uitoefenen op het beleid, opdat de wijze van opvoeden binnen de thuissituatie is afgestemd met die van het kindercentrum (ouderparticipatie).

Het Kabinet levert de randvoorwaarden en faciliteiten om de keuzes van de ouders waar te kunnen maken (uitbreiding capaciteit, wettelijk regime). Het Kabinet treedt echter niet in de bovengenoemde primaire verantwoordelijk van de ouders. Het Kabinet zal derhalve noch het gebruik van kinderopvang stimuleren, noch vormen van kinderopvang en mate van gebruik bevorderen. Wel regelt het Kabinet in de WBK dat kinderopvang moet voldoen aan landelijk geldende basiskwaliteiteisen, waarop toezien wordt door de GGD'en.

In dit verband dient opgemerkt te worden dat het Kabinet kiest voor het combinatiescenario als oriëntatiepunt voor het beleid. Zonder te willen treden in de eigen verantwoordelijkheid en keuzes van de ouders, wil het Kabinet een betere verdeling van arbeid- en zorgverantwoordelijkheid bewerkstelligen. Dit betekent – conform het combinatiemodel – dat ouders arbeid en zorg zo combineren dat beide ouders zowel voor de zorg voor kinderen als voor werk beschikbaar zijn, één en ander afhankelijk van de levensfase. Als gevolg hiervan is het Kabinet er voorstander van dat de zorg voor en opvang van kinderen wordt gedeeld tussen de ouders in de thuissituatie en de kinderopvang van hun keuze.

Kinderen zijn een kwetsbare doelgroep. Binnen het kindercentrum (als het derde leefmilieu) moet het daarom voor de kinderen goed vertoeven zijn, aanvullend op de thuissituatie. Het kindercentrum heeft de verantwoordelijkheid om aanbod te bieden dat pedagogisch verantwoord, kwalitatief goed en veilig is. Kinderopvang moet goed voor het welzijn en de ontwikkeling van de kinderen zijn. Het aanbod dient te zijn afgestemd op de leeftijd van de kinderen; afhankelijk van de leeftijd kunnen kinderen zelf invloed op het beleid uitoefenen (kinderparticipatie). Kinderopvang-ondernemers zullen zich onder het nieuwe stelsel – waarin de keuze van ouders en hun kinderen centraal staat – moeten onderscheiden met hun kwaliteitsbeleid. In de visie van het Kabinet dienen kinderopvang-ondernemers, als onderdeel van het kwaliteitsbeleid, samen te werken met andere jeugdvoorzieningen binnen het lokaal jeugdbeleid. Immers, kinderopvang staat niet op zichzelf. Kinderopvang heeft allerlei raakvlakken met voorzieningen als peuterspeelzaalwerk, onderwijs en jeugdzorg, en op het gebied van welzijn, cultuur en sport.

Met samenwerking en afstemming tussen de voorzieningen wordt een sluitende aanpak tussen de voorzieningen en een sluitende dagindeling voor de kinderen gewaarborgd. Binnen een dergelijke setting zijn er ook meer mogelijkheden om aan verschillende wensen van kinderen en ouders tegemoet te komen, dus meer maatwerk te leveren.

68

Meer dan in voorgaande beleidsnota's kinderopvang wordt er aandacht besteed aan samenhang met jeugdbeleid en onderwijsbeleid, bijvoorbeeld waar het gaat om de brede school in relatie tot de buitenschoolse opvang of de rol van (specifieke) voorschoolse opvang voor kinderen uit etnische minderheden. Hoe ziet de staatssecretaris de rol van onderwijsinstellingen?

Het Kabinet is groot voorstander van samenwerkingsverbanden tussen kinderopvang- en onderwijsinstellingen. Samen met mijn collega van Onderwijs heb ik in februari van dit jaar de nota Brede Scholen uitgebracht, waarin wij aangeven dat de opkomst van de brede school door het Kabinet als een positieve ontwikkeling wordt gezien. Gerichte samenwerking kan de overgang en sluitende aanpak tussen kinderopvang voor 0–4 jarigen en de eerste groep van de basisschool bevorderen, alsmede de afstemming tussen buitenschoolse opvang en de school. Die afstemming is ook van belang voor een goede dagindeling van ouders en kinderen. Gemeenten kunnen hierbij een regisserende en stimulerende rol spelen. In het kader van BANS zijn hier afspraken over gemaakt.

69

Het Kabinet denkt eraan enerzijds de ouderbijdrage te relateren aan het inkomen en de kostprijs, en anderzijds wordt de rijkssubsidie vanuit de beheersbaarheid van het rijksbudget per kindplaats gemaximeerd op basis van de basiskwaliteitseisen. Daarnaast zijn er andere factoren die per plaats prijsverschillen kunnen verklaren (grondprijs, nieuwbouw, arbeidsmarktsituatie van leidsters). Is het Kabinet van mening dat de marktsituatie in de kinderopvang per 2003 zo zal zijn dat ouders optimale keuzevrijheid hebben in kostprijs en kwaliteit?

Of de marktsituatie in 2003 in evenwicht is, is afhankelijk van de samenhang van vraag en aanbod. In hoeverre dat het geval is weten we nog niet.

Indien per 2003 de capaciteitsuitbreiding op basis van de Regeling uitbreiding kinderopvang en buitenschoolse opvang volledig is gerealiseerd, is een capaciteit van in totaal 160 000 plaatsen beschikbaar.

Voor de vraag naar kinderopvang wordt door SCP/SEO een ramingsmodel ontwikkeld (zie ook vraag 3).

70

Wat is de mening van het Kabinet om een systeem van monitoring op kostprijsontwikkeling en overheidsbijdrage (net als feitelijk bij de werkgeversbijdrage) in te voeren?

Het Kabinet heeft het voornemen om de ontwikkeling van de vraagprijzen en overheidssubsidie te volgen, daarvoor zou een systeem ontwikkeld kunnen worden. De maximum te subsidiëren prijs voor kinderopvang is waarschijnlijk gerelateerd aan feitelijke marktprijzen, daarom is het ook voor de overheid van belang om de prijsontwikkeling te volgen.

71

Uit bestudering van de bijlagen en de gegevens van de inkomensverdeling van ouders in de kinderopvang, kan worden afgeleid dat de kosten voor kinderopvang na 2003 al gauw hoger uit kunnen komen dan het laagste salaris van beide partners. Wanneer dit het geval is, is het aannemelijk dat een van beide partners geneigd zal zijn de baan op te zeggen en geen gebruik te maken van (formele) kinderopvang. De hoge kosten beperken dan de keuzevrijheid van werkende ouders en vooral moeders. Heeft de staatssecretaris hierover nadere gegevens?

Door de vormgeving van het bekostigingsmodel voor kinderopvang (zie ook het antwoord op vraag 18) wordt geprobeerd zoveel mogelijk rekening te houden met de inkomensstructuur van huishoudens. De inkomens- en prijsafhankelijke overheidssubsidie is, net als nu het geval is bij de ouderbijdragetabel, gebaseerd op het totale huishoudinkomen van het huishouden. Als het huishoudinkomen lager is, zal de overheidssubsidie hoger zijn. Het principe van draaglast per huishouden is gebruikelijk bij overheidssubsidies. De ouderbijdrage is recentelijk langs fiscale weg behoorlijk verlaagd, zodat kostenbelemmeringen voor gebruik worden beperkt.

72

De overheid blijft mede verantwoordelijk voor het tot stand komen van voldoende aanbod. Mocht de beoogde marktwerking in de kinderopvang onvoldoende of te duur aanbod genereren, wat denkt de staatssecretaris dan te doen?

Het Kabinet gaat er van uit dat in het nieuwe stelsel, waarin vraag-financiering en als gevolg daarvan meer marktwerking centraal staan, er sprake zal zijn van een beter evenwicht tussen vraag en aanbod. Hierdoor zullen de wachtlijsten kleiner worden. Het feit dat de overheidsbijdrage inkomensafhankelijk is garandeert dat kinderopvang ook toegankelijk is voor ouders met een laag (lager) inkomen.

Zoals in het antwoord op vraag 3 al aangegeven is, wordt een nieuwe raming van de behoefte aan kinderopvang door SEO/SCP verwacht. Met behulp van deze raming zal bekeken worden in hoeverre vraag en aanbod met elkaar in evenwicht zullen zijn.

Het bekostigingsmodel wordt zodanig opgesteld dat kinderopvang ook voor de laagbetaalden toegankelijk blijft.

73

Te gemakkelijk wordt in de Hoofdlijnennota ook geschreven over prikkeling van de consument tot relatief goedkope kinderopvang e.d. Zolang de schaarste aan kinderopvang nog zo groot is en de vervangingsvraag uit gastouder- en informele kinderopvang eveneens zo groot is zal gewone marktwerking nimmer tot stand komen. Is de staatssecretaris het hiermee eens en wat denkt de staatssecretaris te doen om de marktwerking binnen de kinderopvang te vergroten?

Op dit moment is er geen sprake van een evenwicht tussen vraag en aanbod. Daarom wordt er ook veel energie gestoken om de capaciteit tot 160 000 plaatsen uit te breiden. Bij meer aanbod zal ook de marktwerking beter tot zijn recht kunnen komen. Daarnaast zal de keuze voor vraag-financiering als één van de belangrijkste uitgangspunten van het nieuwe stelsel de marktwerking verder prikkelen. Dit heeft onder meer efficiency en een optimale prijs/kwaliteit verhouding tot gevolg. De ontwikkeling van de vraag zal worden geraamd (zie antwoord vraag 3), aan de hand van de resultaten hiervan zal inzicht gekregen worden in de te verwachten vraag per 1 januari 2003. Zie ook het antwoord op vraag 9.

74

Op welke termijn denkt de staatssecretaris de keuzevrijheid voor ouders volledig bereikt te hebben?

De keuzevrijheid voor ouders zal volledig bereikt zijn, als vraag en aanbod met elkaar evenwicht zijn. Met de uitbreiding van 71 000 plaatsen zal dit evenwicht een stap dichterbij gekomen zijn. Gegeven de toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen, zal de vraag naar kinderopvang blijven stijgen. Het is op dit moment moeilijk in te schatten, in hoeverre met de te realiseren uitbreiding een evenwicht tussen vraag en aanbod wordt bereikt. Bovendien zullen kinderopvanginstellingen, ouders, sociale partners en gemeenten aan de nieuwe situatie met vraagfinanciering moeten wennen. Daarnaast zullen er ook regionale verschillen in het aanbod zijn. Een belangrijk winstpunt van het voorgenomen stelsel is dat dit zich makkelijker richt naar ontwikkelingen in de vraag. Zie verder het antwoord op vraag 73.

75

Hoe denkt de staatssecretaris meer samenhang en coördinatie tussen de betrokken ministeries te bewerkstelligen?

De Hoofdlijnennota is ondertekend door de staatssecretarissen van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Financiën en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Ook het wetsvoorstel zal door drie staatssecretarissen worden ondertekend. Deze gezamenlijke ondertekening is mede uitdrukking van de samenhang die wordt gezocht en de coördinatie die tussen de betreffende ministeries plaatsheeft. Zo wordt er in de diverse interdepartementale werkgroepen die de WBK voorbereiden intensief overlegd en afgestemd met SZW en Financiën. Naast de bovengenoemde staatssecretarissen wordt ook intensief samengewerkt met de staatssecretaris van OCenW i.v.m. het VVE-beleid, brede-schoolbeleid en tussenschoolse opvang.

76

Heeft de staatssecretaris al informatie voorhanden hoe samengewerkt gaat worden op gemeentelijk niveau tussen de diverse betrokken gemeentelijke afdelingen?

Nee, dit is de verantwoordelijkheid van gemeenten zelf.

77

Wat zijn de gevolgen van het nieuwe systeem voor de verschillende soorten van organisaties van kinderopvang? Het invoeren van nieuwe systemen moet immers niet de noodzakelijke groei laten stagneren. Het systeem zou bijvoorbeeld wel eens heel anders kunnen uitwerken voor een kleine organisatie in het oosten van het land met veel subsidieplaatsen, dan voor een grote, landelijk werkende organisatie met overwegend bedrijfs- en particuliere plaatsen. Kan de staatssecretaris hier een

reactie op geven?

Zie het antwoord op vraag 25.

78

Is er inzicht in de gevolgen van de invoering van een vraaggefinancierd stelsel in de kinderopvang voor de onderscheiden organisaties? Welke gevolgen zal de invoering van een nieuw stelsel hebben voor organisaties die nog voor het grootste deel van hun exploitatie afhankelijk zijn van een gemeentelijke (exploitatie)subsidierelatie? (blz. 33)

Een antwoord op deze vraag is gegeven in het antwoord op vraag 25.

79

Er worden in de nota verschillende modellen van vraagfinanciering gepresenteerd. Hoe deze moeten worden uitgevoerd en wat de gevolgen zijn voor de organisaties in de kinderopvang is nog geheel onhelder. Kan de staatssecretaris hier meer helderheid geven?

Een antwoord op deze vraag is gegeven in het antwoord op vraag 25.

80

Wat wordt van de gemeente na 2002 verwacht met betrekking tot kinderopvang en welk budget zal hiervoor gereserveerd worden?

Zie het antwoord op vraag 20.

81

De notitie stelt dat gemeenten de vergunningprocedure zo moeten inrichten dat ondernemers ook daadwerkelijk aan de slag kunnen. In de praktijk is dit juist een enorm knelpunt. Welke nieuwe mogelijkheden ziet de Regering om de moeizame procedures m.b.t. vergunningen en met name bestemmingsplannen te versnellen? (blz. 29) De beantwoording van deze vraag is ook nu al actueel, om de belemmeringen weg te nemen om de 71 000 kindplaatsen te verwezenlijken. Op welke termijn kunnen voorstellen van de staatssecretaris worden verwacht?

In opdracht van het Ministerie van VWS heeft Deloitte & Touche ICS Adviseurs onderzocht welke knelpunten er zijn in de fysieke uitbreiding van de kinderopvang en welke maatregelen de knelpunten kunnen oplossen. Het onderzoeksrapport is dit najaar beschikbaar gekomen. Het blijkt dat de huisvestingsmogelijkheden schaars zijn, maar dat dit knelpunt wordt opgelost door gericht beleid van gemeente, aanpalende instellingen (onderwijs, sport, sociaal-cultureel werk), woningscorporaties, projectontwikkelaars en instellingen voor kinderopvang. Het betreffende onderzoeksrapport «Ruimte voor kinderopvang?» wordt u separaat toegezonden. De gemeente kan rekening houden met de behoefte aan kinderopvang bij planning van nieuwbouwwijken. In bestaande woonwijken zal kinderopvang in het algemeen in bestaande gebouwen kunnen worden ondergebracht. Daarbij kan het gaan om panden met een woonbestemming, maar ook tal van andere bestemmingen kunnen zich hier in beginsel voor lenen. Mocht het geldende bestemmingsplan desalniettemin een belemmering bevatten voor kinderopvang, dan kan vrijstelling worden verleend via een procedure ingevolge artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Uit het hiervoor genoemde onderzoek «Ruimte voor kinderopvang?» blijkt overigens niet dat het verstrekken van bouwvergunningen belemmerend of vertragend werkt. Bezien wordt de mogelijkheid om in de Wet Basisvoorziening Kinderopvang de procedure voor het verlenen van vergunningen inzake de kwaliteit van de kinderopvang te vereenvoudigen.

Er worden diverse acties ondernomen om gemeenten te ondersteunen de uitbreiding te realiseren. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is daar intensief bij betrokken. De VNG heeft bijvoorbeeld een handreiking uitgebracht over de aspecten van ruimtelijke ordening bij de uitbreiding. De beschikbaarheid van accommodaties is een essentieel aandachtsgebied voor het flankerend beleid. Het Waarborgfonds kinderopvang speelt daarin een belangrijke rol door tijdens de uitbreidingsperiode gemeenten en instellingen te informeren en adviseren over investeringen in kinderopvangaccommodaties. Onlangs is het Netwerkbureau Uitbreiding Kinderopvang van start gegaan. Het netwerkbureau richt zich op de landelijk opererende organisaties die gemeenten en kinderopvangcentra ondersteunen bij de uitbreidingsoperatie kinderopvang. Het netwerkbureau heeft als taak het tempo van de uitbreidingsoperatie hoog te houden en de inspanningen van de verschillende organisaties op elkaar af te stemmen.

82

Hoe verhoudt zich de opmerking «gemeenten kunnen hiertoe kinderopvangplaatsen inkopen» (blz. 11) tot het uitgangspunt van vraagsturing en keuzevrijheid van de ouders?

Zie het antwoord op vraag 20.

83

Hoe denkt de staatssecretaris de belangenverstrengeling op te lossen tussen de gemeente en de lokale stichting voor kinderopvang met wie ze al jaren samenwerken? Met andere woorden, wat denkt de staatssecretaris te kunnen doen om commerciële aanbieders op de markt te laten komen? Denkt de staatssecretaris ook aan sancties voor de gemeente wanneer die onvoldoende ruimte biedt aan nieuwe toetreders?

Zowel gemeenten als instellingen zullen zich moeten voorbereiden op de nieuwe situatie na 2002: de WBK voorziet immers in een stelsel met vraagfinanciering waarbij de keuze van de ouders centraal staat. Primaire actor is dan niet meer de gemeente, maar de ouder. De belemmeringen die kinderopvangondernemers ondervinden i.r.t. het huidige stelsel van aanbodfinanciering – waarbij gemeenten kunnen bepalen welke instellingen voor de gelden in aanmerking komen – zullen onder de WBK zijn weggenomen.

Gezien de decentrale verantwoordelijkheid van gemeenten bij het kinderopvangbeleid is het Kabinet niet voornemens om het sanctie-instrument toe te passen.

84

Wat is de omvang van de genoemde doelgroepen waar de gemeenten voor verantwoordelijk zijn? Is het juist dat in een vraaggefinancierd stelsel de gemeenten slechts nog het «werkgeversdeel» van deze plaatsen hoeven te betalen, zodat het bedrag dat gemeenten nodig hebben per ouder uit de doelgroepen minder is dan de huidige gemeentelijke bijdrage per ouder? Welk budget zou in de huidige situatie vereist zijn om in kinderopvang voor de doelgroepen te voorzien? Is het bedrag dat in 1996 in het gemeentefonds is gestort, en oorspronkelijk was geoormerkt voor kinderopvang, toereikend voor de kinderopvang voor doelgroepen? (blz. 29)

Er zijn nog geen ramingen voor de omvang van de gemeentelijke doelgroepen. Het is juist dat in het nieuwe stelsel van de WBK gemeenten m.b.t. de financiën slechts verantwoordelijk zijn voor het werkgeversdeel van deze plaatsen. Omdat er nog geen ramingen van de omvang van de

doelgroepen zijn, is het ook nog niet mogelijk om aan te geven welk budget er voor deze doelgroepen nodig is.

85

Aan het Gemeentefonds is in 1996 f 192 miljoen toegevoegd om de gemeenten in staat te stellen het aanbod in stand te houden en te subsidiëren. Het Kabinet kiest nu voor vraagfinanciering via de ouders. In principe moet het na 2002 niet meer mogelijk zijn om aanbod te subsidiëren. Welke consequenties heeft dit voor de bestaande gesubsidieerde instellingen? Welke consequenties heeft dit voor de bijdrage die in 1996 voor kinderopvang in het Gemeentefonds is gestopt?

De f 192 miljoen die in 1996 aan het gemeentefonds is toegevoegd, wordt door gemeenten gebruikt om het aanbod in stand te houden en om kinderopvangplaatsen te subsidiëren. Gesubsidieerde kinderopvangplaatsen zullen onder de WBK niet meer bestaan. De gemeenten zullen, m.b.t. financiën, alleen nog verantwoordelijk zijn voor het ontbrekende werkgeversgedeelte van doelgroepen (Abw, herintreders, huishoudens met een sociaal medische indicatie en nieuwkomers in een inburgeringstraject).

In een later stadium zal bekeken worden welk bedrag hiervoor nodig is, dit wordt dan geconfronteerd met het geld dat ten behoeve van kinderopvang in het gemeentefonds zit.

Ook instellingen die nu veel gesubsidieerde plaatsen hebben, zullen zich dan op de markt begeven. Zie ook het antwoord op vraag 25.

86

Gemeenten krijgen na afloop van de uitbreidingsmaatregel f 250 miljoen in het Gemeentefonds gestort, aldus de bijlage van de nota. Wat zijn precies de taken voor gemeenten die bekostigd moeten worden uit deze f 250 miljoen? Hoe verhoudt zich dit tot deze f 250 miljoen en de f 192 miljoen die gemeenten reeds ontvingen in 1996 voor kinderopvang?

Met de invoering van de WBK verandert de rol van de gemeente, in een later stadium zal het financieel beslag van de nieuwe taken van gemeenten vastgesteld worden. Zie ook het antwoord op vraag 20.

87

Op welke wijze denkt de regering het tekort aan voorzieningen van gebouwen te kunnen opheffen en de planologische procedures te bekorten?

In aanvulling op het antwoord op vraag 81 het volgende. Vrijwel alle gemeenten hebben de verantwoordelijkheid op zich genomen om hun deel van de uitbreiding van kinderopvang te realiseren. Het Kabinet vertrouwt er op dat gemeenten op termijn in voldoende mate kunnen voorzien in huisvestingsmogelijkheden voor kinderopvang. Er zijn adequate maatregelen getroffen om hen daarin te ondersteunen. Bij schrijven van 12 september 2000 (kamerstukken II 1999–2000, 26 587, nr. 10) is uw Kamer daarvan een overzicht gegeven.

Daarnaast beziet de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer momenteel in het kader van de algemene, fundamentele herziening van de WRO in hoeverre planologische procedures kunnen worden vereenvoudigd en versneld.

88

Biedt artikel 19, derde lid van de Wet op de Ruimtelijke Ordening de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen dat Burgemeester en Wethouders vrijstelling kunnen verlenen van het bestemmingsplan om kinderopvangvoorzieningen te toe te staan? Kan dit

artikel gebruikt worden om op vrij eenvoudige wijze leegstaande schoollokalen en/of -gebouwen te herbestemmen tot kinderopvang, zonder onderscheid te maken naar commerciële en niet-commerciële kinderopvang-instellingen?

Zoals naar voren is gebracht bij de antwoorden op de vragen 81 en 87, beschikken gemeenten over voldoende mogelijkheden om huisvesting voor kinderopvang te verzorgen en worden zij daarin van rijkswege adequaat ondersteund. Artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) geeft de gemeente de bevoegdheid om vrijstelling te verlenen van het bestemmingsplan. Op grond van artikel 19, derde lid, WRO is reeds een algemene maatregel van bestuur getroffen: in artikel 20 van het Besluit op de ruimtelijke ordening 1985 zijn de gevallen aangewezen waarin burgemeester en wethouders de bevoegdheid hebben om zelfstandig vrijstelling te verlenen van het bestemmingsplan. Conform de beoogde systematiek van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, betreft het gevallen van geringe planologische betekenis. Voor de kinderopvang zijn van belang het eerste lid, onder a, onderdeel 3o, en het eerste lid, onder e. Deze bepalingen maken onder voorwaarden vrijstelling ten behoeve van een uitbreiding van of bijgebouw bij een kinderopvangvoorziening mogelijk, alsmede een wijziging in het gebruik van opstallen tot 1500 m², ook voor leegstaande schoollokalen en zonder onderscheid naar de commerciële oogmerken van de kinderopvanginstelling. Indien de beoogde activiteit ter realisering van een kinderopvangvoorziening niet onder deze bepalingen valt, kan de gemeente met een verklaring van geen bezwaar van de provincie vrijstelling van het bestemmingsplan verlenen op basis van artikel 19, eerste of tweede lid, WRO. De hiervoor beschreven regeling van artikel 19 WRO is op 3 april 2000 in werking getreden en wordt gemonitord en geëvalueerd.

89

Op welke manier stimuleert de regering dat in nieuwbouwwijken en stadsvernieuwingsgebieden planologische mogelijkheden voor kinderopvangvoorzieningen worden meegenomen?

Zie de antwoorden op vragen 81 en 87.

90

Welke sancties zullen worden ingebouwd wanneer gemeenten onvoldoende zorgen dat nieuwe (ook commerciële) aanbieders onder gelijke voorwaarden kunnen toetreden en dat er voldoende vestigingslocaties beschikbaar zijn?

Zie het antwoord op vraag 83.

91

Een ander knelpunt uit genoemd onderzoek betreft het tekort aan nieuwbouwlocaties en/of bestaande accommodaties die kunnen worden ingezet voor de capaciteitsuitbreiding. Hoe denkt de staatssecretaris, met het oog op een dekkend aanbod, deze problemen op te lossen?

Onder het nieuwe stelsel is sprake van vraagfinanciering. Bij een sluitend financiering kunnen ouders het kinderopvanggebruik betalen en kan marktwerking ontstaan. Een groeiende vraag leidt tot een groei van het aanbod. Bovendien geeft de structurele, wettelijke financiering van kinderopvang – meer dan onder het bestaande stelsel het geval is – zekerheid in het investeringsklimaat. Ondernemers en financiers weten waar zij aan toe zijn en kunnen de kansen en risico's voor nieuwe investeringen beter afwegen. Waar geen voorzieningen komen, maar wel nodig zijn, ziet het

Kabinet een rol van de gemeenten (bijvoorbeeld afspraken met organisaties, bestemmingsplannen).

92

Wat zijn de beleidsvoornemens, de vraagfinanciering en kwaliteit met betrekking tot de gastouderopvang?

Zie het antwoord op vraag 16.

93

Deelt de staatssecretaris de opvatting dat de gastouderopvang onder druk komt te staan door de veranderingen in de fiscale wetgeving?

In het nieuwe belastingstelsel worden het systeem van (overdraagbare) belastingvrije sommen en de invorderingsvrijstelling omgezet in een systeem van persoonlijke heffingskortingen. Naast de algemene heffingskorting komt er ook een recht op arbeidskorting. In de Invoeringswet Wet Inkomstenbelasting 2001 is een tijdelijke verhoging van de algemene heffingskorting opgenomen als overgangsregeling voor belastingplichtigen waarop in het kalenderjaar 2000 de invorderingsvrijstelling van toepassing was. Deze overgangsregeling geldt voor de jaren 2001 tot en met 2005. Bij de Veegwet Wet inkomstenbelasting 2001 (kamerstukken II 2000–2001, 27 466, nrs. 1–2) heeft het Kabinet voorgesteld de reikwijdte van deze overgangsregeling te verruimen zodat ook belastingplichtigen daaronder vallen waarop in het kalenderjaar 2000 de invorderingsvrijstelling nog niet van toepassing was. Dat zou betekenen dat er niet alleen de huidige gastouders, maar ook de nieuwe gastouders gebruik kunnen maken van de overgangsregeling.

Zie ook het antwoord op vraag 16.

94

In het belang van de professionalisering van de peuterspeelzalen is het van belang dat de peuterspeelzalen of in de wet worden opgenomen of dat een eigen traject wordt vormgegeven via bijvoorbeeld een stimuleringsregeling. Is de staatssecretaris het ermee eens dat in elk geval moet worden begonnen met het opnemen van (aangepaste) kwaliteitseisen in de wet voor peuterspeelzalen? Kan de staatssecretaris hier nader op ingaan?

Zie het antwoord op vraag 10.

95

Op welke termijn kan de staatssecretaris het hernieuwde stelsel voor kwaliteitsbewaking van kinderopvang en het toezicht op de uitvoering van kwaliteitsbewaking in werking treden?

Het hernieuwde stelsel van kwaliteitseisen en toezicht, inclusief het landelijk toezicht op het toezicht, zal zijn wettelijke basis vinden in de Wet basisvoorziening kinderopvang (WBK) en zal tegelijk met het van kracht worden van de WBK van start kunnen gaan. Zoals bekend zal ook in de periode tot inwerkingtreden van de WBK het toezicht versterken en uitbreiden; in mijn brief van 16 juni aan uw Kamer is aangegeven welke maatregelen daartoe genomen zijn. Het gaat dan met name om het versterken van de capaciteit van het toezicht, het verbeteren van bereik en deskundigheid van het toezicht en het bieden van inzage aan de ouders in de rapportage van het toezicht.

96

Bij welke klachten krijgt de toezichthouder mogelijk een rol? Wat is de relatie met de Wet Klachtrecht? (blz. 37)

Zie het antwoord op vraag 32.

97

In de nota blijft het toezicht op de wettelijke kwaliteitseisen bij de lokale en regionale GGD-en. Kan het toezicht op de wettelijke kwaliteitseisen ook worden uitgevoerd door private instellingen?

Het Kabinet is er geen voorstander van het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang ook te laten uitvoeren door private instellingen. Het toezicht op de naleving van de wettelijke kwaliteitsregels is een niet vrijblijvende eigen taak van de overheid. Dit in tegenstelling tot het vrijwillige kwaliteitsstelsel van de instellingen zelf; daar is sprake van keuring door private certificatie-instellingen, die overigens over een landelijke accreditatie dienen te beschikken.

Onder het regime van de Welzijnswet is sprake van een variëteit in de uitvoering van het toezicht door de gemeente. Daarop is, onder meer van de instellingen, veel kritiek gekomen. Om aan die rechtsongelijkheid een einde te maken heeft het Kabinet er voor gekozen de kwaliteitsregels te uniformeren en het toezicht daarop in alle gevallen geprotocolleerd te laten uitvoeren door de GGD'en. Overigens wordt met de keuze voor de GGD aangesloten op de bestaande praktijk in veruit de meeste gemeenten.

98

Van kinderopvangcentra wordt een bijdrage verwacht voor wat betreft de pedagogische en educatieve dimensie in het kader van achterstandsbestrijding. Wat betekent dit voor het beschikbare budget voor de kinderopvang, alsmede voor de veronderstelde kostprijs van een kindplaats? (blz. 22)

Zie het antwoord op vraag 31.

99

In de notitie wordt gesteld dat noch de rijksoverheid noch de lokale overheid verantwoordelijk is voor het aanbod van kinderopvang. Wie is volgens de staatssecretaris dan wel verantwoordelijk voor het aanbod van kinderopvang?

Zie het antwoord op vraag 9.

100

De VVD-fractie heeft berekend dat opvang per kindplaats ongeveer f 3,05 per uur per deelnemer (tripartiete verdeling tussen overheid, ouders en werkgever) bij een kostprijs van f 19 000,- per kindplaats (uitgaande van 40 uur in de week) zou moeten kosten. Uitgaande van de kostprijs van een kindplaats van f 24 000,- op jaarbasis zou dit uitkomen op ongeveer f 3,85 per uur per (voltijdse) 40-urige week is dat per deelnemer (overheid, ouders en werkgever): f 122,- bij 19 000,- en f 154,- (naar boven afgerond) bij 24 000,-. Kan de staatssecretaris aangeven of deze berekening klopt? Zo nee, kan de staatssecretaris aangeven wat de berekening dan wel zou zijn? Kan de staatssecretaris ook aangeven wat de berekening van de kosten van BSO zou zijn?

In de berekening van de VVD-fractie wordt de nagestreefde macro-verhouding van 1/3 voor elk van de deelnemende partijen op micro-niveau toegepast. De kosten van een kindplaats worden dus door drie gedeeld, daarna wordt uitgaande van een 40-urige werkweek en een werkjaar van 52 weken een prijs per uur bepaald. Het bekostigingssysteem dat voor de WBK gehanteerd zal worden gaat niet uit van een evenredige kostenverdeling op microniveau, maar van een werkgeversbijdrage van 1/3;

overheid en ouders zijn samen verantwoordelijk voor het resterende deel. Waarbij de ouders een inkomensafhankelijke bijdrage betalen en de overheid een inkomensafhankelijke subsidie betaalt. Macro is daarbij sprake van evenwichtige kostendriedeling. Dit in verband met de toegankelijkheid van kinderopvang voor de laagste inkomens. Een algemeen geldende berekening is niet te geven. Voorbeelden kunnen pas door-gerekend worden als het subsidiesysteem verder uitgewerkt is. In het antwoord op vraag 18 wordt het bekostigingssysteem verder uitgewerkt.

101

Welke gevolgen heeft tripartiete financiering voor de administratieve lastendruk van grote bedrijven en bedrijven in het midden -en kleinbedrijf?

Op dit moment bestaat daar nog geen inzicht in. Uiteraard zal bij de vormgeving van de uitvoering het element administratieve-lastendruk een belangrijk toetsingscriterium zijn.

102

Kinderopvang voor 0 tot 4 jarigen en BSO is het grote knelpunt voor zelfstandigen en MKB'ers met een eigen bedrijf. De kosten van kinderopvang worden zeer hoog ervaren en ook het vinden van een opvangplaats voor kinderen van zelfstandigen is een groot probleem. Zij kunnen de kosten van kinderopvang alleen fiscaal aftrekken en kinderopvang wordt dan een te grote kostenpost voor het bedrijf. Hoe denkt de staatssecretaris tegemoet te komen om opvang voor zelfstandigen en MKB'ers toegankelijk te maken?

Het bekostigingssysteem dat het Kabinet voor ogen staat, heeft ook betrekking op zelfstandigen. Zij zijn eigen werkgever en daarmee verantwoordelijk voor het werkgeversdeel in de bekostiging. Voor zelfstandigen met een laag inkomen verstrekt de overheid een inkomensafhankelijke tegemoetkoming voor het werkgeversdeel (zie ook het antwoord op vraag 125).

Vragen CDA-fractie

103

Op welke wijze valt het bedrag van de f 8,25 miljoen uiteen over de genoemde beleidselementen, en waaraan wordt het daarbinnen besteed?

Van het totale bedrag wordt f 7,5 miljoen, dwz. 90%, besteed aan het uitbreiden van de capaciteit van de fysieke inspectie. Dit om het aantal formatieuren van het toezicht in overeenstemming te brengen met het toegenomen en nog verder toenemend aantal voorzieningen voor kinderopvang en voor het wegwerken van bestaande tekorten in de capaciteit. Het resterende bedrag van f750 000 wordt landelijk aangewend voor het bevorderen van de deskundigheid en om de kwaliteit, de handhaving en het bereik van het toezicht te verbeteren.

104

Uit het gebruik van kinderopvang blijkt dat arbeidsdeelname of het volgen van scholing de belangrijkste reden is voor ouders/verzorgers om hun kinderen naar de kinderopvang te brengen. Ook de hele hoofdlijnennotitie is gebaseerd op dit gegeven. Niettemin wordt gesteld dat kinderopvang ook een pedagogisch doel dient. Is het niet juist om te stellen dat kinderopvang tot doel heeft om arbeid en zorg te kunnen combineren en dat het een (belangrijke) voorwaarde is dat de geboden kinderopvang pedagogisch verantwoord is? (blz. 6)

Zoals in de Hoofdlijnennota WBK is geschreven, wil het Kabinet het combineren van arbeid- en zorgtaken beter mogelijk maken. Kinderopvang is hiertoe een belangrijke voorwaarde en daarmee een instrument voor het arbeidsmarkt- en arbeidsvoorwaardenbeleid. Tegelijkertijd is het Kabinet van mening dat kinderopvang een tweede belangrijke doelstelling heeft, namelijk het bieden van een verantwoorde pedagogische omgeving voor de kinderen die gebruik maken van de kindercentra. Immers, bij kinderopvang, om welke reden ook gebruikt, is altijd het belang van het kind in het geding. In de WBK worden daarom eisen gesteld aan de (pedagogische) kwaliteit van kinderopvang, om te garanderen dat het kind – als kind met (deels leeftijds)specifieke behoeften, wensen en rechten – tot zijn recht komt.

105

Wat is het feitelijke bereik van de CAO-afspraken op dit moment? (blz. 7)

Zie het antwoord op vraag 4.

106

Kan bij benadering (zo mogelijk in procenten) worden aangegeven in hoeveel bedrijfsregelingen afspraken zijn gemaakt over kinderopvang? (blz. 8)

Nee, zie het antwoord op vraag 62.

107

Waarom wordt de beschikbaarheid van voldoende (gekwaliceerd) personeel niet als een knelpunt genoemd? (blz. 9)

De beschikbaarheid van voldoende personeel wordt door het Kabinet wel degelijk als knelpunt gezien, in het bijzonder nu er een forse uitbreidingsoperatie van kinderopvang aan de gang is. Dit knelpunt is echter primair de verantwoordelijkheid van de werkgevers in de kinderopvang, en als zodanig vormt personeelsbeleid geen onderdeel van de WBK. Personeelstekorten zijn dan ook niet met de WBK op te lossen.

108

Kan worden ingegaan op de tieneropvang, de doelstelling, de randvoorwaarden en het belang van deze voorziening voor het kunnen combineren van arbeid en zorg? (blz. 14)

Naar aanleiding van de motie Wolffensperger c.s. is er structureel geld vrijgekomen voor de ontwikkeling van buitenschoolse opvang voor tieners van 12 tot 16 jaar. Dit vanuit de veronderstelling dat er ook voor de leeftijdsgroep 12+ behoefte bestaat aan buitenschoolse opvang, mede om het combineren van arbeid en zorg voor de ouders mogelijk te maken. Gezien het gebrek aan (langdurige) ervaring met opvang voor 12 tot 16 jarigen, het ontbreken van zicht op de behoefte aan opvang en het ontbreken van een maatschappelijk en beleidsmatig perspectief, is besloten deze Kabinetsperiode als experimenteerfase te gebruiken. Hiervoor is het programma Tieneropvang ontwikkeld. Dit programma heeft drie doelstellingen:

- praktijkervaring opdoen d.m.v. 67 projecten in gemeenten (sinds schooljaar 1999/2000);
- zicht krijgen op de wensen en behoeften van tieners en ouders d.m.v. een landelijk behoefteonderzoek (eerste helft 2001);
- begin 2002 een maatschappelijk en beleidsmatig perspectief op de tieneropvang formuleren door de nog dit jaar in te stellen commissie Tieneropvang ten behoeve van verdere politieke besluitvorming.

Om de projecten in gemeenten mogelijk te maken is de Tijdelijke regeling

innovatieve tieneropvangprojecten vastgesteld. Hierin staan onder andere de inhoudelijke voorwaarden waaraan projecten moeten voldoen. De regeling is op 16 november 1998 aan uw Kamer toegestuurd.

109

Waarom wordt de behoefte aan kinderopvang onder etnische minderheidsgroepen als een aanvullende voorziening gezien in plaats van een basisvoorziening? Op grond waarvan wordt voor deze groep een specifieke rol en taak voor de gemeente weggelegd? Waarom zou de beoogde vraagfinanciering en -sturing in de nieuwe wet op dit punt niet voldoen? (blz. 16)

Allochtone ouders/vrouwen die arbeid en zorg combineren zullen op grond van de WBK uiteraard dezelfde rechten op een financiële overheidsbijdrage hebben als autochtone ouders. Wel wil het Kabinet onderzoeken of de wensen van allochtone ouders ten aanzien van kinderopvang corresponderen met het bestaande aanbod. Het onderzoek vindt plaats in het kader van de participatie van allochtone vrouwen op de arbeidsmarkt. In dit onderzoek wordt nagegaan of het pedagogisch klimaat aansluit bij de behoeften van ouders uit etnische minderheidsgroepen, of kindercentra uitgaan van een multiculturele aanpak, of de gewenste taalondersteuning aanwezig is en of er ook kinderopvangpersoneel van allochtone afkomst wordt aangesteld.

110

Op grond van welke overwegingen wordt de tieneropvang (voorlopig) niet in de nieuwe wet ondergebracht? Kan daarbij ook nader worden ingegaan op de overwegingen om de grens in de nieuwe wet bij 12 jaar te leggen? Wanneer wordt definitief beslist over de wettelijke verankering van de tieneropvang? (blz. 16)

De tieneropvang is op dit moment nog experimenteel van karakter. Vanwege het gebrek aan (langdurige) ervaring, het ontbreken van zicht op de behoeften bij tieners en ouders aan deze vorm van opvang en het ontbreken van een maatschappelijke en beleidsmatig perspectief is besloten deze Kabinetsperiode als experimenteerfase te gebruiken. Het eindadvies van de commissie Tieneropvang moet verdere politieke besluitvorming mogelijk maken. Op basis van dit begin 2002 gepresenteerde advies kan het nieuwe Kabinet besluiten over de toekomst van de tieneropvang. Dit is ook het moment waarop de vraag van eventuele wettelijke verankering in de nieuwe wet aan de orde is.

De in de nieuwe wet beoogde grens bij de leeftijd van 12 jaar hangt samen met de leeftijd waarop kinderen over het algemeen de basisschool verlaten. Overigens sluit de huidige tieneropvang daar naadloos bij aan; deze richt zich op kinderen tot 16 jaar die naar het voortgezet onderwijs gaan.

111

Waarom blijft de (informele) kinderopvang aan huis buiten de werking van de nieuwe wet? Kan daarbij ook worden ingegaan op de consequenties hiervan in het kader van de experimenten dagindeling, zoals de verzorging van een ziek kind aan huis door een erkende kinderopvanginstelling, en in relatie tot de ook door het Kabinet beoogde verruiming van de keuzevrijheid van ouders? (blz. 16)

Het Kabinet ziet informele opvang door familie, burens en vrienden als de eigen verantwoordelijkheid van de ouders.

De oppas thuis voor een ziek kind, waarbij de leidster de opvang verzorgt vanuit een erkende kinderopvanginstelling, zou als extra service door de instelling kunnen worden aangeboden. Dit is een dure vorm van opvang

die niet onder het «normale» pakket valt. Wellicht kan deze vorm van kinderopvang, die nu in de praktijk ook al bestaat, als een verzekeringspakket door de instelling voor kinderopvang, extra worden aangeboden.

112

Waarom wordt in tegenstelling tot de overweging op blz. 13 in de beleidsbrief voor- en vroegschoolse educatie van 9 juni 2000 in de onderhavige hoofdlijnen van 16 juni 2000 niet langer gedacht aan het onderbrengen van de financiering van het peuterwerk in de nieuwe wet? (blz. 16)

In de Beleidsbrief voor- en vroegschoolse educatie (kamerstuk II, 27 190, 1999–2000) wordt niet gesproken over het onderbrengen van de financiering van het peuterspeelzaalwerk in de Wet basisvoorziening kinderopvang. In die nota is toegezegd dat de mogelijkheden worden onderzocht om de peuterspeelzalen voor wat betreft de kwaliteit, toezicht en ouderbijdragen onder te brengen in deze wet.

113

Welke bestuurlijke consequenties zouden een belemmering kunnen zijn voor het opnemen van de tussenschoolse opvang in de nieuwe wet? Is budgettaire neutraliteit bij de integratie van tussenschoolse opvang in de nieuwe wet het uitgangspunt? (blz. 16)

Zie het antwoord op vraag 13.

114

Hoe wordt het uitgangspunt dat ouders niet meer gebruik maken van kinderopvang dan nodig is, nader ingevuld? Op grond van welke criteria wordt bepaald wat ouders «nodig» hebben? (blz. 17)

In de vormgeving van het bekostigingsmodel wordt meegenomen dat ouders niet meer gebruik maken dan nodig. Voor elk uur kinderopvang dat ouders gebruiken geldt een ouderbijdrage, zo is er in elk geval een financiële prikkel om niet meer af te nemen dan noodzakelijk. Verder worden, net als in het huidige systeem, de kosten voor ouders gebaseerd op het aantal kinderen en gebruikte uren.

115

Welke termijn staat het Kabinet voor ogen voor het bereiken van concrete afspraken in 90% van CAO's en bedrijfsregelingen over kinderopvang? (blz. 19)

Zie het antwoord op vraag 17.

116

Ziet het Kabinet nog ruimte en noodzaak voor prikkels richting werkgevers om voor zover nog geen afspraken zijn gemaakt over kinderopvang deze zo snel mogelijk te maken danwel de afspraken meer in lijn te brengen met het voorgestane model dat is gebaseerd op een vaste werkgeversbijdrage van 35%? (blz. 19)

Zie het antwoord op vraag 60.

117

In welke situaties waarin werkgevers onvoldoende of niet bijdragen aan de kosten voor kinderopvang vindt er geen volledige compensatie door de overheid plaats? Waarom is daarvoor gekozen? (blz. 20)

Indien werkgevers in de situatie van kinderopvanggebruik door werknemers de veronderstelde «vaste» werkgeversbijdrage niet of niet geheel

voor hun rekening nemen, verstrekt de overheid een compensatie. De hoogte van de compensatie hangt af van de hoogte van het inkomen van de ouder. De exacte relatie tussen inkomen en compensatie is nog niet bepaald.

Er wordt niet voor volledige compensatie gekozen, omdat dan de prikkel voor werknemers verdwijnt om hun werkgever aan te spreken. Ook voor werkgevers is dan een prikkel niet meer aanwezig, omdat de overheid een ontbrekende bijdrage toch volledig zou compenseren.

118

Wat is het percentage ouders dat naar verwachting in aanmerking zal komen voor de gedeeltelijke, inkomensafhankelijke compensatie? (blz. 20)

Zie antwoord vraag 26

119

Een persoonsgebonden budget is een goed instrument om meer vraagsturing te realiseren. Kan nader worden ingegaan op de (princiële praktische en financiële) overwegingen om niet te kiezen voor een persoonsgebonden budget in de kinderopvang? (blz. 20)

Zie het antwoord op vraag 38.

120

Het hanteren van een maximum of normkostprijs bij de vaststelling van de (inkomensafhankelijke) overheidsbijdrage wordt beoogd vanuit budgettaire overwegingen. Onder 5.2 wordt gesteld dat de ouders prijsbewust gemaakt kunnen worden door de ouderbijdrage te baseren op een percentage van de (werkelijke) kostprijs. Kan in enkele rekenvoorbeelden (micro) zichtbaar worden gemaakt wat de consequentie is van de combinatie van een overheidsbijdrage op basis van de normkostprijs en een ouderbijdrage die gebaseerd is op de werkelijke kostprijs? (blz. 21)

In het antwoord op vraag 18 wordt een uitwerking gegeven van het bekostigingssysteem. Zoals daar ook wordt aangegeven, is de overheidsbijdrage gebaseerd op de vraagprijs voor kinderopvang. Als ouders kiezen voor een voorziening met een prijs die hoger is dan de norm- of maximumprijs dan zal het gedeelte van de prijs tot de norm- of maximumprijs de subsidietabel gelden, de kosten boven de norm- of maximumprijs zijn volledig voor rekening van de ouders. Op deze wijze hebben ouders belang bij de prijs van kinderopvang. Omdat er nog geen precieze invulling is voor de subsidietabel zijn berekeningen op microniveau nog niet te geven.

121

Op welke wijze wordt de financieringsstroom voor het ontbrekende «werkgeversaandeel» voor specifieke doelgroepen geregeld? (blz. 21)

Bij specifieke doelgroepen kunnen twee groepen onderscheiden worden. Dit zijn de groep werkzoekenden in een toeleidingstraject naar betaalde arbeid en de groep die door gemeenten geïndiceerd wordt (b.v. sociaal-medisch geïndiceerden).

De ontbrekende werkgeversbijdrage zal voor bijstandsgerechtigden, herintreders, ANW-gerechtigden, sociaal-medisch geïndiceerden en nieuwkomers in een reïntegratietraject betaald worden door de gemeente. Voor WW/WAO-gerechtigden zal de toekomstige UWV de ontbrekende werkgeversbijdrage betalen.

122

Op welk (soort) aanbod wordt gedoeld als wordt gesproken over een onderzoek naar de ontwikkeling van het aanbod in 2002? (blz. 21)

Voor uitkeringsgerechtigden die met het oog op terugkeer naar betaalde arbeid een opleiding volgen, is kinderopvang een noodzakelijke voorwaarde. Het gaat zowel om de toegankelijkheid, als om de fysieke beschikbaarheid van kinderopvang. De toegankelijkheid wordt via de financieringsstructuur van de WBK geregeld. In de loop van 2002 zal worden onderzocht of er ook daadwerkelijk voldoende aanbod, dat wil zeggen kinderopvangcapaciteit, voor deze groepen beschikbaar is.

123

Wordt bij het verlagen van de ondergrens voor de ouderbijdrage van 130% van het minimumloon naar 100% ook aan compensatiemaatregelen gedacht en zo ja, hoe ziet die er dan uit? (blz. 21)

Er is nog geen invulling voor de subsidietabel kinderopvang, bij invulling van deze tabel wordt bekeken wat de koopkrachteffecten van verschuiving van de tabel zullen zijn. Afhankelijk daarvan zal eventueel overgangsbeleid geformuleerd worden.

124

Wat zijn de praktische bezwaren om via de AKW een inkomensafhankelijke kinderopvangsubsidie te verstrekken aan de ouders? (blz. 23)

Het Kabinet stelt een aantal eisen aan de financiële faciliteit voor ouders. Deze liggen op het gebied van de toegankelijkheid (inkomensafhankelijkheid) en de mogelijkheden tot het leggen van een relatie met de prijs en met het feitelijke opvanggebruik (zie de argumentatie, zoals verwoord in het antwoord op vraag 119). Het voldoen aan deze eisen binnen een AKW-omgeving zou per saldo betekenen dat de faciliteit op vrijwel alle onderdelen afwijkt van het AKW-stelsel. Dat maakt opname van de kinderopvangfaciliteit in de AKW minder zinvol.

125

Wat zijn de consequenties voor de ouders in de situatie waarin één ouder zelfstandige is en de andere ouder meewerkende partner en in de situatie van een alleenstaande ouder die zelfstandige is? (blz. 24)

Aangezien op dit moment nog slechts de contouren van het bekostigingsmodel bekend zijn, is het nog niet mogelijk deze vraag precies te beantwoorden. Zelfstandigen zullen net als werknemers recht hebben op een inkomensafhankelijke overheidssubsidie.

In het algemeen zal gelden dat een zelfstandige verantwoordelijk is voor zijn eigen werkgeversbijdrage. Er is echter een groep zelfstandigen met lage inkomens, die vergelijkbaar is met werknemers, om voor deze groep kinderopvang bereikbaar te houden zal de overheid een inkomensafhankelijke tegemoetkoming geven voor het werkgeversgedeelte. Voor alleenstaande zelfstandigen geldt hetzelfde als voor de overige alleenstaanden; ook voor hen is een al dan niet inkomensafhankelijke overheidsbijdrage voor het per definitie ontbrekende werkgeversdeel (zie ook het antwoord op vraag 28).

126

Hoe kan de voorziene tijdelijke stijging van de vraagprijs in de kinderopvang als gevolg van de toenemende vraag en een achterblijvend aanbod worden voorkomen, teneinde te voorkomen dat kinderopvang voor minder draagkrachtige ouders ondanks de subsidie (die is gebaseerd op een standaard kostprijs) onbereikbaar wordt? (blz. 25)

Zie het antwoord op vraag 72.

127

Is in de onderzochte consequenties voor organisaties voor kinderopvang ook onderscheid gemaakt naar de grootte van die organisaties, en zo ja welke verschillen in consequenties zijn er? (blz. 25)

Verschillen tussen instellingen bij de overgang naar het nieuwe stelsel zullen met name te maken hebben met de mate waarin instellingen thans gesubsidieerd worden door de gemeente. Deze instellingen – waaronder de zogenaamde éénpitters, die vaak de enige instelling in een gemeente zijn – moeten een grote omslag maken van een welzijnsinstelling naar een marktpartij.

Vanuit VWS wordt voorzien in een ondersteuningstraject – uitgevoerd door de VOG – gericht op gemeenten en instellingen om deze overgang soepel te doen verlopen.

Zie ook het antwoord op vraag 25.

128

Is er sprake van voldoende scheiding van verantwoordelijkheden (dubbele petten problematiek) wanneer gemeenten zowel actief sturen bij de bemiddeling van kinderopvang voor specifieke doelgroepen, als de regels stellen voor de vestiging en de vergunningen (gewenste geografische spreiding over de stad, bestemmingsplannen) en daarnaast ook nog eindverantwoordelijk zijn voor het toezicht? (blz. 26)

Gemeenten zijn zeer wel in staat verschillende rollen te vervullen en doen dit ook op tal van terreinen. Dat de gemeente dan zowel let op de belangen van specifieke doelgroepen als bijvoorbeeld op de geografische spreiding van de voorzieningen lijkt mij eerder een voordeel dan een nadeel. Anderzijds moet worden voorkomen dat gemeenten tegenstrijdige rollen vervullen en mag het niet zo zijn dat functies die met elkaar conflicteren in één hand komen. Nu is het bijvoorbeeld nog zo dat gemeenten zelf de kwaliteitsregels stellen en ook zelf daarop het toezicht kunnen uitvoeren. Dat lijkt in strijd met het Kabinetsstandpunt inzake de positionering van de inspecties (Kamerstukken II 1996–1997, 25 226, nr. 2). Onder de WBK mogen de gemeenten niet langer zelf kwaliteitsregels stellen. Bovendien wordt de dagelijkse uitvoering van het toezicht in handen gelegd van de GGD'en. De gemeente blijft eindverantwoordelijk voor het toezicht en is daar ook op aanspreekbaar; de gemeente houdt zich als regel dan echter niet meer bezig met de dagelijkse praktijk van het toezicht.

129

Op welke wijze kunnen gemeenten een stimuleringsbeleid voeren en eventueel de exploitatie voor een bepaalde (aanloop)tijd garanderen zonder dat dit strijdig is met het mededingingsbeleid? (blz. 27)

Zie het antwoord op vraag 20.

130

Op welke wijze en met welke middelen zal de pedagogische kwaliteit verder gestimuleerd worden en zal een landelijke bundeling van expertise worden nagestreefd? (blz. 28)

In de afgelopen jaren is in opdracht van VWS een proces van pedagogische verbetering en vernieuwing in en van de kinderopvang op gang gebracht. Ondersteund door het NIZW is in een viertal pilots gewerkt aan verschillende pedagogische speerpunten. De versterking van de kinderopvang door middel van de WBK vraagt om een gelijktijdige versterking van

de pedagogische component in de gehele sector kinderopvang. VWS zal daarom het initiatief nemen om te komen tot een arrangement dat pedagogische vernieuwing in brede zin binnen de sector stimuleert. Belangrijke elementen hierbij zijn de betrokkenheid van de sector, de opleidingen en de wetenschap, alsmede de vorming van een inhoudelijk onafhankelijk expertisepunt.

131

Welke gevolgen heeft het aanscherpen van kwaliteitseisen voor de kostprijs? (blz. 28)

Zie het antwoord op vraag 31.

132

Is het de bedoeling om het landelijk «toezicht op het toezicht» eventueel gecombineerd met een onafhankelijk klachtenorgaan onder te brengen bij een bestaande instantie of wordt er gedacht aan een geheel nieuwe organisatie? (blz. 29)

Er is nog geen besluit genomen over de organisatorische onderbrenging van het landelijke «toezicht op het toezicht». Eerst zullen de functies, taken en bevoegdheden en de daarbij behorende omvang en invulling nader bepaald worden, voordat er besloten wordt over de vraag wie het landelijk toezicht moet gaan uitvoeren. Onderbrenging bij een bestaande instantie heeft vervolgens als regel de voorkeur boven het oprichten van een nieuwe instantie.

Vragen GroenLinks-fractie

133

De keuze voor een CAO-fonds voor kinderopvang neemt toe. Welke voor- en nadelen ziet het Kabinet in deze ontwikkeling? (blz. 7)

Een CAO-fonds voor kinderopvang betekent dat de kosten voor kinderopvang beheersbaar voor werkgevers zijn. In vergelijking met een open einde regeling heeft een fonds voor werknemers het nadeel dat het budget voortijdig uitgeput kan zijn. Per CAO-ronde kunnen de premies aan een fonds echter weer worden verhoogd. Daarmee is een fonds een redelijk flexibel instrument. Ten opzichte van een directe bijdrageregeling van individuele werkgever naar werknemer heeft een fonds het voordeel van spreiding van risico van kinderopvangkosten over de tijd. Met name voor kleinere werkgevers is dit een groot voordeel. Een ander voordeel betreft de expertise die fondsbeheerders ontwikkelen in de administratieve afhandeling en de inkoop van bedrijfskinderopvang.

134

Wanneer zijn de resultaten van het onderzoek naar de kwantitatieve ontwikkeling van de vraag naar kinderopvang te verwachten? (blz. 8)

Zie antwoord op vraag 3.

135

Op welke wijze zal jeugdparticipatie en ouderparticipatie in de wet worden uitgewerkt? (blz. 10)

Zie het antwoord op vraag 5 en 6.

136

Hoe is het uitgangspunt van kinderopvang als een voor iedereen toegankelijke basisvoorziening te rijmen met:

- *het principe van marktwerking, waarbij het bij voorbaat niet is gegarandeerd dat de markt op alle vraag een aanbod kan en/of wil genereren*
- *het streven om op termijn in 90% (dus niet in 100%) van de CAO's concrete afspraken over kinderopvang te hebben? (blz. 12)*

Zie voor de eerste vraag het antwoord op vraag 9, en voor de tweede vraag 17.

137

Wordt de Wet Basisvoorziening Kinderopvang ook het wettelijk kader voor de gastouderopvang? Wordt er apart beleid voor de gastouderopvang ontwikkeld? (blz. 13)

Zie het antwoord op vraag 16.

138

Wanneer komen de resultaten van het onderzoek naar het budget, de kwaliteitsverbetering en verdergaande professionalisering van de tussenschoolse opvang naar de Kamer? En wanneer mogen wij het definitieve standpunt over de financieringswijze van de tussenschoolse opvang tegemoet zien? Hoe beoordeelt u het standpunt van de FNV, dat de tussenschoolse opvang op een zelfde wijze gefinancierd dient te worden als de rest van de kinderopvang, namelijk met werkgeversbijdrage, inkomensafhankelijke ouderbijdrage en overheidsbijdrage? (blz. 14).

Zie het antwoord op vraag 13.

139

Deelt het Kabinet de mening dat de peuterspeelzalen op termijn geheel moeten integreren in de kinderopvang? Zo ja waarom, en hoe zal dit gestimuleerd worden? Zo nee, waarom niet? Hoe zal een antwoord worden gegeven op de grote kwalitatieve verschillen tussen kinderopvang en peuterspeelzalen, bijvoorbeeld het ontbreken van een CAO, het grote gebruik van vrijwilligers, de slechte huisvesting? (blz. 14)

Zie het antwoord op vraag 10.

140

Hoe ziet het Kabinet de ideale samenwerking tussen kinderopvang en brede school voor zich? Op welke wijze zal dit worden gestimuleerd? Op welke wijze vindt hierover coördinatie en afstemming plaats tussen de verantwoordelijke ministeries en op gemeentelijk niveau? (blz. 15)

Het Kabinet ziet in de toekomst nog veel meer dan nu al het geval is een ontwikkeling naar meer brede scholen, waarin ook peuterspeelzaalwerk, dagopvang voor 0-4 jarigen, buitenschoolse opvang en tussenschoolse opvang wordt aangeboden. Een van de belangrijkste effecten van brede scholen is de sluitende aanpak die hiermee tussen de verschillende voorzieningen wordt gerealiseerd, alsmede de sluitende dagindeling voor schoolgaande kinderen. Daarnaast kunnen leidsters in een breedschoolsetting meerdere functies combineren, dit maakt deze banen aantrekkelijk, afwisselend en geeft mogelijkheid tot loopbaangroei. Voor de instelling leidt een dergelijke opzet tot efficiëntiewinst op terrein van personeel, materiaal, huisvesting en dergelijke. Gemeenten spelen bij de totstandkoming van dergelijke brede buurtscholen een belangrijke regisserende en initiërende rol. De rijksoverheid faciliteert dit door onderzoek, voorlichting en communicatie rond de brede school.

Coördinatie en afstemming tussen de verantwoordelijke ministeries vindt op zowel ambtelijk als politiek niveau plaats. Op gemeentelijk niveau is de wijze van afstemming en coördinatie afhankelijk van de plaatselijke situatie. Veelal zal er sprake zijn van afstemming tussen de diensten Onderwijs en Welzijn en de lokale uitvoerende organisaties. De ontwikkeling van de brede school is maatwerk op lokaal niveau waarvoor geen standaard werkwijze is ingevoerd. Zo is er voor gekozen geen centrale definitie van de brede school te formuleren. Om de ontwikkeling van de brede school te bevorderen, laat OCenW onderzoek verrichten naar de voortgang van de ontwikkeling van de brede school. Daarnaast wordt er geïnventariseerd wat de potentiële knelpunten zijn en hoe de dialoog op landelijk niveau kan worden bevorderd. Ook worden «best practices» gecommuniceerd (o.a. op de website www.bredeschool.net). Binnenkort zal door SZW in samenwerking met VWS, GSI, OCenW en EZ een Commissie Dagarrangementen worden ingesteld. Deze commissie zal onder meer een stimulans kunnen bieden voor de samenwerking tussen de kinderopvang en de brede school.

141

Hoe kan het Kabinet spreken over een evenwichtige verdeling van de financiële lasten over overheid, ouders en werkgevers als ook in het nieuwe systeem de zwaarste lasten nog steeds bij ouders en overheid liggen (resp. 44% en 35%)? (blz. 17)

Zie het antwoord op vraag 41.

142

Bij de uitwerking van de tripartiete financieringswijze lijkt het Kabinet uit te gaan van de situatie dat er sprake is van kinderopvang voor één kind. Hoe beoordeelt u de suggestie van de FNV om een hogere overheidsbijdrage te realiseren voor het tweede en volgende kind? Indien positief, op welke manieren zou aan deze suggestie tegemoet gekomen kunnen worden? Kunt u een aantal modellen geven?(blz. 17 e.v.)

Zie vraag 18.

143

De wet gaat uit van een inkomensafhankelijke bijdrage van ouders. Zal de huidige adviestabel als uitgangspunt dienen voor de bijdrage? Zo niet, hoe zal dan de bijdrage tot stand komen? Hoe wordt voorkomen dat mensen met een laag inkomen een relatief groot bedrag kwijt zijn aan kinderopvang? Wordt er gedacht aan een hogere inkomensgrens dan de huidige van plusminus f 2145,- netto huishoudeninkomen? (blz. 17)

Zie het antwoord op vraag 18

144

Volgens de FNV heeft een inkomensafhankelijke subsidieregeling allerlei nadelen zoals; het rondpompen van geld met extra kosten van dien, een balansverlenging en groot niet-gebruik. Hoe beoordeelt de staatssecretaris deze nadelen en waarom worden in bijlage 2 geen nadelen genoemd? (blz. 17/34)

Een antwoord op deze vraag is gegeven in het antwoord op vraag 24.

145

Betekent de vaste bijdrage van werkgevers voor elke werkgever een zelfde bedrag? Hoe staat het Kabinet tegenover een bedrag dat gerelateerd wordt aan de grootte van het bedrijf/organisatie waardoor de lasten evenrediger worden verdeeld over de werkgevers? Waarom is niet gekozen

voor een verplichte werkgeversbijdrage zodat de lasten evenredig verdeeld worden over alle werkgevers? (blz. 18)

Met een vaste bijdrage voor werkgevers wordt bedoeld een vast deel van de kosten van het kinderopvanggebruik van de werknemer. Het Kabinet denkt daarbij aan eenderde van de kosten. De bijdrage van de werkgever is door het hanteren van een vaste werkgeversbijdrage niet langer afhankelijk van het inkomen van de werknemer, zoals onder het huidige stelsel het geval is. Voordeel daarvan is dat kinderopvang voor sectoren met lager betaalde werknemers niet duurder is dan voor sectoren met hoger betaalde werknemers. Het Kabinet denkt op die manier voldoende rekening te hebben gehouden met de financiële mogelijkheden voor de verschillende sectoren. Betrokkenheid van sociale partners vindt het Kabinet een belangrijke verworvenheid van de Nederlandse kinderopvang. De wijze waarop het aandeel van de werkgevers de afgelopen tien jaar vorm heeft gekregen, brengt het Kabinet tot de overtuiging dat ook zonder een verplichte werkgeversbijdrage de beoogde inbreng van sociale partners tot stand kan komen.

146

Op welke termijn wil het Kabinet dat er in 90% van de CAO's een bepaling over kinderopvang is opgenomen? Op welke wijze zal het Kabinet stimuleren dat het genoemde percentage gehaald wordt? Waarom is niet gekozen voor een percentage van 100%? (blz. 19)

Zie het antwoord op vraag 17.

147

In welke gevallen zal de werkgeversbijdrage nog ontoereikend zijn als in het nieuwe stelsel de werkgevers een vaste bijdrage gaan betalen? (blz. 20)

Een antwoord op deze vraag is gegeven in het antwoord op de vragen 18 en 26.

148

Op welke manier kan het «lage inkomen» van zelfstandigen worden gedefinieerd? (blz. 21)

Op dit moment valt hier nog geen exacte afbakening van te geven.

149

Waarom is bij de specifieke doelgroepen geen aandacht besteed aan mantelzorgers, mensen die vrijwilligerswerk doen, nieuwkomers die een inburgeringstraject volgen, studenten en tienermoeders? Komen zij in het nieuwe stelsel niet in aanmerking voor een tegemoetkoming in de kosten? (blz. 21)

Zie het antwoord op vraag 19.

150

Op welke wijze zal de gemeente kinderopvang voor specifieke doelgroepen regelen? Koopt de gemeente plaatsen in bij instellingen of gaan zij eigen instellingen beheren? (blz. 21)

Zie het antwoord op vraag 20.

151

Vindt het Kabinet spreiding van verschillende groepen (kinderen van specifieke doelgroepen, van werknemers en van zelfstandigen) van belang

in de kinderopvang? Op welke wijze zal dit worden gegarandeerd? (blz. 21)

Het Kabinet gaat geen spreidingsbeleid met de kinderopvang voeren. Dit is in strijd met het uitgangspunt van vraagfinanciering.

152

Op welke wijze zal worden gegarandeerd dat de instellingen niet in liquiditeitsproblemen komen als gevolg van het overhevelen van de middelen naar ouders? (blz. 23)

In de uitwerking van de wet worden alle uitvoeringsconsequenties in de afweging betrokken (zie ook het antwoord op vraag 33). Op dit moment is nog niet te overzien of er sprake zal zijn van liquiditeitsrisico's.

153

Een alleenstaande ouder wordt geacht de hele werkgeversbijdrage van 35% te verhalen bij de werkgever terwijl een echtpaar ieder voor slechts de helft (17,5%) een beroep hoeft te doen op zijn/haar werkgever. Wat zijn de verwachte gevolgen van dit voorstel voor de arbeidsmarktpositie van alleenstaande ouders in vergelijking tot een ouder die de werkgeversbijdrage gesplitst kan verhalen? Als de werkgever minder betaalt dan 35% compenseert de overheid op inkomensafhankelijke wijze en wordt de alleenstaande daarmee dus slechts gedeeltelijk gecompenseerd. Klopt deze redenering? Waarom vindt er geen volledige compensatie plaats, aangezien er immers geen tweede werkgever is? Hoe beoordeelt het Kabinet de suggestie dat er voor alleenstaande ouders afzonderlijke tabellen gemaakt moeten worden? (blz. 24)

Zie ook het antwoord op vraag 28.

154

Op welke wijze zal de overheid reageren op de stijging van de prijs als gevolg van de versterking van de vraag? Welk effect op de wachtlijsten en daarmee op de toegankelijkheid van kinderopvang is als gevolg hiervan te verwachten en hoe kijkt het Kabinet hiertegen aan? Hoe wordt voorkomen dat mensen met een goed inkomen eerder toegang krijgen tot kinderopvang? (blz. 25)

Zie het antwoord op vraag 72.

155

Hoe wordt gegarandeerd dat er kinderopvang komt in gebieden die de markt niet interessant vindt: dunner bevolkte gebieden met een verspreide vraag, achterstandsgebieden in grote steden? (blz. 26)

Zie het antwoord op vraag 20.

156

Is marktwerking wel mogelijk zolang als de schaarste aan kinderopvang zo groot is evenals de vervangingsvraag uit de gastouder- en informele kinderopvang?

Zie het antwoord op vraag 73.

157

De Branchevereniging van ondernemers in de kinderopvang vraagt zich in haar reactie af of eventuele maximeringen in de tegemoetkoming van het Rijk aan de ouders, samen met de exclusieve rol van de ouders als enige factuurklant neerkomt op prijsregulering? Hoe beoordeelt u de stelling-

name dat dit adequate marktwerking uitsluit en de mogelijkheden voor ondernemers om de huidige kwaliteit te handhaven, te verbeteren of te differentiëren beperkt?

Het uitgangspunt voor de WBK is dat de rol van ouders wordt versterkt. De ouders zijn degenen die bepalen of zij gebruik maken van kinderopvang, bij welke instelling en in welke mate. De overheid en de werkgevers dragen bij aan de kosten die ouders voor kinderopvang maken. Het valt niet goed in te zien waarom dit op prijsregulering zou neerkomen. De maximering van de bijdrage van de overheid wordt ingegeven door de overweging dat het niet zo kan zijn dat, ongeacht welke keuze de ouder maakt, de overheid ongeconditioneerd de financiële gevolgen van de keuze van de ouder(s) draagt. Als ouders zouden opteren voor meer luxe vormen van kinderopvang dan zullen zij de daaraan verbonden meerkosten zelf moeten dragen. Ouders zullen derhalve op dit punt de (meer)prijs die zij moeten betalen en de bijdragen die zij ontvangen van de overheid en werkgevers, moeten afwegen tegen de kenmerken van de kinderopvang die wordt aangeboden. Dit is de kern van marktwerking en van het centraal stellen van de ouder(s). Dat ondernemers vervolgens in hun aanbod rekening zullen houden met de bijdragen overheid en werkgevers aan ouders lijkt plausibel. Het is een kenmerk van ondernemerschap om de aansluiting te zoeken bij de wensen en mogelijkheden van de klant.

158

De verantwoordelijkheid voor accommodaties wordt geheel bij de gemeenten gelegd. Is landelijk ruimtelijk ordeningsbeleid niet ook van invloed op de beschikbaarheid van locaties, bijvoorbeeld door er bij de planning van nieuwbouwwijken rekening mee te houden? Hoe wordt dit bevorderd? Op welke wijze vindt hierover afstemming plaats met het ministerie van VROM? (blz. 27)

Gemeenten zijn er verantwoordelijk voor dat aanbieders van kinderopvang de gelegenheid hebben zich te vestigen. Zij kunnen bij het ruimtelijke ordeningsbeleid ten aanzien van nieuwbouwwijken rekening houden met locaties voor kinderopvang. In het kader van de uitbreiding van de kinderopvangcapaciteit worden gemeenten daar nu al toe gestimuleerd (zie de antwoorden op de vragen 81 en 87). Aangezien op dit punt geen sprake is van landelijk ruimtelijk ordeningsbeleid, is afstemming met VROM niet geboden.

159

De Branchevereniging voor ondernemers in de kinderopvang pleit voor de instelling van een landelijke inspectie kinderopvang omdat zij verwachten dat de decentrale uitwerking met gemeentelijke verantwoordelijkheid de gewenste eenheid in controles in gevaar brengt. Op welke wijze kan de eenheid in controles, ondanks decentrale uitwerking worden gewaarborgd? (blz. 27–28)

De instelling van een landelijke inspectie is naar mijn mening niet nodig om eenheid te brengen in de controles. Voor het bereiken van eenheid in de uitvoering zouden de volgende garanties ingebouwd moeten worden:

1. Het rijk legt landelijke kwaliteitsregels vast die voor iedereen gelijk gelden. Gemeenten kunnen straks dus niet langer verschillende kwaliteitsregels stellen.
2. Uitvoering van het toezicht in alle gevallen door de GGD.
3. De GGD is bij wet verplicht het toezicht uit te voeren aan de hand van een door mij landelijk vast te stellen protocol en hanteert daarmee overal dezelfde criteria en volgt in alle gevallen dezelfde werkwijze.

4. Om de eenheid en de kwaliteit van het toezicht te stimuleren en te bewaken is er een landelijk toezicht op het toezicht.

160

Volgens de SUK betalen ouders thans 50% van de kosten, bedrijven 35% en de overheid 15%, maar deze percentages komen niet overeen met de genoemde percentages in de nota, namelijk 46% ouders, 21% werkgevers en 35% overheid. Hoe verhouden deze percentages zich tot elkaar? Hoe moeten de percentages (44% ouder, 21% werkgever en 35% overheid) voor het nieuwe stelsel, in het licht van het voorgaande, worden geïnterpreteerd? (blz. 34)

De genoemde verhouding van 50/35/15 voor verdeling van de kosten over ouders, werkgevers en overheid heeft betrekking op het segment bedrijfsplaatsen. Daarnaast kent de kinderopvang onder het huidige stelsel subsidieplaatsen en particuliere plaatsen. Deze soorten plaatsen kennen een andere kostenverdeling. Over het geheel van de kinderopvang was de kostenverdeling over ouders, werkgevers en overheid in 1998 44/21/35. Dezelfde verhoudingen zijn aan te treffen in tabel 1 van de financiële bijlage. Doel van de WBK is te komen tot een meer evenwichtige kostenverdeling tussen de drie betrokken partijen met name door werkgevers te stimuleren bij te dragen in de financiering van kinderopvang van hun werknemers

161

Zullen de kwaliteitseisen ook rekening houden met kinderen in achterstandssituatie, en zo ja op welke wijze?

Zie het antwoord op vraag 31.

162

Op welke wijze kan en wil het Kabinet invloed uitoefenen op de lange duur van het wijzigen van gemeentelijke bestemmingsplannen t.b.v. kinderopvanglocaties? Op welke wijze vindt hierover afstemming plaats met het ministerie van VROM?

Zie de antwoorden op de vragen 81 en 87.

163

Welk effect verwacht het Kabinet van de nieuwe wet op de lange wachtlijsten in de kinderopvang?

Zie het antwoord op vraag 72.

164

Welk effect verwacht het Kabinet van de nieuwe wet op het tekort aan personeel in de kinderopvang? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de CAO-kinderopvang?

Een van de centrale uitgangspunten van de WBK is vraagfinanciering. In combinatie met de koopkrachtige vraag, is het te verwachten dat er meer vraag en als gevolg daarvan meer aanbod wordt gegeneerd. De huidige personeelstekorten zullen daarom nog toenemen. Zoals op vraag 107 is geantwoord, wordt de beschikbaarheid van voldoende personeel door het Kabinet wel degelijk als een knelpunt gezien. Daarom zijn er – met ondersteuning van het Ministerie van VWS – diverse initiatieven gestart om in de toenemende vraag naar leidsters in de kinderopvang te voorzien. Zo is Arbeidsvoorziening samen met VWS en de sociale partners een imago-campagne gestart voor het werken in de kinderopvang en wordt gewerkt aan verkorte opleidingstrajecten. Sociale partners hebben een brochure

samengesteld over de mogelijkheid van toepassing van in- en doorstroombanen in de kinderopvang. Het Ministerie van VWS heeft recent het Netwerkbureau Kinderopvang opgericht, dat met betrokken partijen knelpunten die verband houden met de forse uitbreiding van de kinderopvang – waaronder de personeelsvoorziening – helpt oplossen.

De CAO-Kinderopvang is afgelopen najaar afgesloten en heeft een looptijd van 1 jaar (1 januari 2000 tot en met 31 december 2000).

165

Kan het Kabinet de effecten op de koopkracht van voorgestelde gekozen financieringsstructuur aangeven voor de verschillende inkomensgroepen?

Zie het antwoord op vraag 18.

166

Welke invloed hebben de maatregelen zoals voorgesteld door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen om scholen de mogelijkheid te geven om een halve dag extra vrij te geven, op deze plannen? Hoeveel extra kinderopvangplaatsen zijn hiervoor naar schatting noodzakelijk?

Van dergelijke maatregelen is geen sprake. In de berichtgeving in sommige media rond de discussie over de schooltijden in het primair onderwijs (de vierdaagse schoolweek) is een dergelijke, onjuiste, suggestie wel gewekt. Het Kabinet heeft het standpunt ingenomen dat aan de huidige wettelijk voorgeschreven minimum onderwijstijd voor kinderen in het basisonderwijs niet mag worden getornd. Er is dus geen sprake van dat kinderen een extra halve dag vrij krijgen en dus minder onderwijstijd krijgen aangeboden. Wel krijgen scholen meer ruimte in de wijze waarop de voorgeschreven onderwijstijd wordt ingevuld over de 8 leerjaren. Dit onder de voorwaarde dat het onderwijsaanbod voor alle kinderen voorziet in minimaal 5 ochtenden onderwijs per schoolweek. Het Kabinet voorstel inzake de schooltijden leidt niet tot de noodzaak om extra kinderopvangplaatsen te realiseren.

167

Hoe vaak worden op dit moment niet-conventionele gebouwen, zoals bijvoorbeeld boerderijen, aangewend om de tekorten aan kinderopvanglocaties te verkleinen?

Er vindt op enkele boerderijen in het land kinderopvang plaats. Er blijkt in de agrarische wereld belangstelling te bestaan om kinderopvang in boerderijen meer aan te gaan bieden.

Vragen SP-fractie

168

Volgens de SUK betalen ouders thans 50% van de kosten, bedrijven 35% en de overheid 15% zegt de branchevereniging ondernemers in de kinderopvang in haar brief. Hoe vallen deze percentages te rijmen met de in de Kabinetsbrief genoemde getallen? (blz. 6)

Een antwoord op deze vraag is gegeven in het antwoord op vraag 160.

169

Wat zijn de salarissen voor werkers in de kinderopvang zoals ze in de laatste CAO zijn afgesproken? Is er nog steeds sprake van een bij de markt achterblijvend loonniveau en is het daardoor niet moeilijk voldoende goed personeel aan te trekken? Staat de uitbreiding van de kinderopvang al niet

onder druk door het ontbreken van voldoende accommodatie en personeel? (blz. 8)

In de CAO-Kinderopvang 2000 zijn salaristabellen opgenomen die de bruto salarisbedragen per 1 januari 2000 bevatten voor de verschillende functies die in de kinderopvang worden uitgeoefend. Met betrekking tot de functie van groepsleidster is een salaris vastgesteld dat ligt tussen f 2 931,- en f 3 919,- per maand (salarisschaal 9-19). Op 21 september jl. is het startschot gegeven voor een intensieve imago- en wervingscampagne gericht op het voldoen aan de behoefte aan gekwalificeerd personeel, in zowel kinderopvang als jeugdzorg. De eerste resultaten van deze campagne, circa 7 000 reacties, laten zien dat velen geïnteresseerd zijn in een functie in deze sectoren. Het door sociale partners opgestelde plan personeelsvoorziening kinderopvang, waar genoemde de campagne onderdeel van uitmaakt, wordt onderschreven en financieel ondersteund door VWS.

In vraag 107 wordt een antwoord gegeven op de vraag naar onvoldoende personeel. De locatievragen komen aan de orde in vragen 81 en 87.

170

Hoeveel gemeenten zijn er waar veel hogere eigen bijdragen worden gehanteerd dan de adviestabel? Wat kan het Kabinet hieraan doen? (blz. 9)

Uit de rapportage over de *Ouderbijdragensystematiek in de kinderopvang* (door Research voor Beleid) is af te leiden dat in 23% van de gemeenten hogere eigen bijdragen worden gehanteerd dan de VWS adviestabel. In de nieuwe WBK werkt het bekostigingssysteem via een subsidietable voor ouders, en kunnen ouders zelf voor een instelling voor kinderopvang kiezen, de uitwerking van het bekostigingssysteem is beschreven in het antwoord op vraag 18.

171

Hoe vallen wachtlijsten te rijmen met een voorziening die voor iedereen toegankelijk moet zijn? Zijn er verschillen in wachttijden voor bedrijfsplaatsen en voor gesubsidieerde plaatsen en zo ja, welke? (blz. 10)

Zie ook het antwoord op vragen 72 , 18 en 9.

Het is niet bekend of wachttijden voor bedrijfsplaatsen en voor gesubsidieerde plaatsen verschillen. Wel is bekend dat de wachtlijst voor kinderopvang 27 000 opvangplaatsen betreft (cijfer van eind 1998). Het komt voor dat ouders die gebruik kunnen maken van een bedrijfsplaats, wel de financiering hebben geregeld, maar (nog) niet de beschikking op een plaats hebben.

172

Bij een systeem van vraagfinanciering volgen de beschikbare middelen de groeiende vraag. Betekent dit dat dat uitgangspunt van de financiering de werkelijke zorgvraag is en er geen plafond aan de groei zit? (blz. 10)

Het klopt dat er wat betreft het aantal kinderopvangplaatsen geen plafond is, wel is er een maximum voor de te subsidiëren kosten per opvangplaats.

173

Wat zijn de risico's van marktgericht werken bijvoorbeeld op het gebied van toegankelijkheid voor achterstandsgroepen en arbeidsvoorwaarden? (blz. 10)

Zie de antwoorden op vragen 9, 17 en 18.

174

Wat zijn de beleidsvoornemens met betrekking tot gastouderopvang? De belastingherziening gaat gepaard met de afschaffing van een aantal faciliteiten waarvan de gevolgen voor personen met kleine banen zoals gastouders financieel ongunstig zijn. Wat is de reactie op het verzoek van de VOG afgezien van de noodzaak een structurele oplossing te vinden voor adequate beloning van gastouders om financiële compensatie voor het wegvallen van de invorderingsvrijstelling en de basisaftrek toe te kennen? Wat is de reactie op de voorstellen van het gastouderbureau GOB, zoals deze gedaan heeft in haar brief van 28 juli aan het ministerie van financiën? (blz. 13)

Zie antwoorden op vragen 16 en 93.

175

Wanneer zullen de onderzoeken over de tussenschoolse opvang afgerond zijn en kunnen acties worden verwacht? Is het Kabinet van mening dat de tussenschoolse opvang sowieso geprofessionaliseerd dient te worden en opgenomen in de WBK, onafhankelijk van welk budget hiermee gemoeid is? (blz. 14)

Zie het antwoord op vraag 13.

176

Hoe liggen verhoudingen tussen laag tot hoog inkomen nu onder de gebruikers van de kinderopvang? (blz. 17)

Onderverdeeld in drie klassen (laag, midden, hoog) behoren de gebruikers van de kinderopvang tot de volgende inkomensklassen:

Inkomensklasse	Netto huishoud-inkomen*	Percentage gebruikers
Laag	1 718 – 2 897	21
Midden	2 897 – 4 183	21
Hoog	4 183 en hoger	58
Totaal		100

* Inkomensklassen volgens VWS-adviestabel ouderbijdragen.

Bijlage 1 geeft een verder uitgesplitst overzicht van de spreiding van de gebruikers van kinderopvang over alle inkomensklassen van de VWS-adviestabel ouderbijdragen 2000.

177

Ouders zouden belang moeten hebben bij de feitelijke kosten van de opvang van hun keuze, bijvoorbeeld door de ouderbijdrage te baseren op een percentage van de kostprijs. Hoe groot is dan het risico dat er een tweedeling ontstaat tussen rijke en arme kindercentra? (blz. 18)

Doordat ouders met lagere inkomens een hogere overheidssubsidie kunnen krijgen is de kinderopvang met een prijs onder norm- of maximumprijs voor alle inkomensgroepen toegankelijk voor alle lagen van de bevolking. Als ouders gebruik willen maken van een luxe voorziening met vraagprijs boven de maximumprijs is de meerprijs volledig voor rekening van de ouders. Het kan zo zijn dat deze, zeer luxe, voorziening alleen betaalbaar is voor huishoudens met de hoogste inkomens.

178

Is het de bedoeling een nominale of een procentuele «vaste» werkgeversbijdrage te stellen? Circa 55% van alle CAO's bevat concrete afspraken over kinderopvang. Hoe zit dit in de verschillende zorg-CAO's en welke afspraken zijn hier gemaakt? (blz. 18)

De werkgevers worden geacht eenderde van de financiering voor hun rekening te nemen. Wat de werkgeversbijdrage betreft verwacht het Kabinet dat de sociale partners hun gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen met het uiteindelijke resultaat dat een substantieel deel van de CAO's en bedrijfsregelingen concrete afspraken over kinderopvang kennen. In het bekostigingsmodel wordt om rekentechnische redenen gewerkt met een procentuele vaste werkgeversbijdrage. Over kinderopvang in zorg-CAO's valt het volgende te melden. De zorgsectoren zijn zich er van bewust dat zij met kinderopvangfaciliteiten hun arbeidsmarktpositie kunnen verstevigen. Daarom bieden alle werkgevers kinderopvangfaciliteiten aan. In het kader van de convenanten Arbeidsmarkt Zorg en Arbeidsmarkt Welzijn en Jeugdhulpverlening (CAZ, CAWJ) worden daartoe ook middelen vrijgemaakt, deels ten laste van de arbeidsvoorwaardenruimte, deels ten laste van additionele middelen uit hoofde van het faciliteren door VWS van CAZ en CAWJ, deels door het benutten van de fiscale faciliteiten. Aangezien de wens om kinderopvang aan te kunnen bieden toch nog groter is dan thans budgettair mogelijk is met de bestaande middelen wordt momenteel onderzocht of in CAZ- en CAWJ-verband additionele middelen beschikbaar kunnen komen.

179

Het Kabinet streeft ernaar om op termijn in 90% van de CAO's en bedrijfsregelingen concrete afspraken over kinderopvang te hebben. Waarom niet in 100% en hoeveel jaar is precies op termijn? Indien deze termijn is verstreken komt er dan een wettelijke regeling voor de werkgeversbijdrage? (blz. 19)

Zie het antwoord op vraag 17.

180

Wordt de financiële tegemoetkoming van de overheid per plaats gebonden aan een maximum louter in verband met budgettaire beheersbaarheid, of zijn hier ook inhoudelijk argumenten voor? (blz. 20)

Na invoering van de WBK mag de ouder kiezen voor een instelling voor kinderopvang. De overheid voelt zich verantwoordelijk voor kinderopvang met prijzen tot een redelijk niveau. Daarom wordt een maximum aan de subsidie voor kinderopvang gesteld.

181

Onder het nieuwe stelsel is de financiering niet sluitend. Is dat omdat de financiële tegemoetkoming aan een maximum is gebonden? Wat zijn de gevolgen van het nieuwe financieringsstelsel voor de verschillende groepen ouders? (blz. 25)

De financiering is structureel gezien sluitend. Als er, door invoering van de WBK, situaties ontstaan waarin onder het huidige beleid een sluitende financiering is, maar waar dat onder de WBK niet meer geldt, zal bekeken worden of hiervoor overgangsbeleid geformuleerd kan worden.

Voor het geven van koopkrachtplaatjes voor verschillende groepen ouders is het subsidiesysteem nog niet ver genoeg uitgewerkt. In het antwoord op vraag 18 wordt het hele bekostigingssysteem verder beschreven.

182

Kan de staatssecretaris aangeven wat de voorstellen financieel zullen gaan betekenen voor gemeenten? Wat zullen de financiële consequenties zijn voor de gemeenten bij de overgang van aanbod- naar vraag-financiering? Wat betekent dit voor de mogelijke onttrekkingen aan het gemeentefonds? Indien dit nog niet bekend is wanneer zal dit dan duidelijk zijn?

Op welke manier kunnen de gemeenten spreiding en deelname aan samenwerking en afstemming regelen? (blz. 25)

Zie antwoorden op de vragen 20, 84 en 85.

183

Het Kabinet noemt een aantal risico's bij de overgang naar vraaggerichte financiering. Deelt het Kabinet de mening dat deze risico's tijdelijk of structureel (bijvoorbeeld voor de komende tien jaar) van aard zijn? Op welke wijze zullen deze risico's worden aangepakt en welke rol speelt het Kabinet hierbij? (blz. 26)

De genoemde risico's zijn naar het oordeel van het Kabinet tijdelijk van aard. De totstandkoming van evenwicht tussen vraag en aanbod wordt door het Kabinet benaderd door te zorgen voor een koopkrachtige vraag naar kinderopvang. Het bekostigingsarrangement, bestaande uit een inkomensafhankelijke overheidsbijdrage aan ouders, een bijdrage van werkgevers aan ouders en bij ontbreken daarvan een compensatie daarvoor door de overheid en de bijdrage van de ouders zelf, leidt tot een koopkrachtige vraag bij ouders. Via marktwerking zal deze vraag tot een afgestemd aanbod leiden. De instellingen worden ondersteund in de overgang van subsidie organisatie naar marktpartij (zie het antwoord op vraag 29). Het project Bouwimpuls van het Waarborgfonds Kinderopvang, dat door VWS wordt gefaciliteerd, heeft uitdrukkelijk als doelstelling om gemeenten, vastgoedondernemingen en projectontwikkelaars te informeren over de ontwikkelingen in de sector kinderopvang en hen ertoe te bewegen om in de planning van nieuwe woonwijken kinderopvangvoorzieningen mee te nemen, zoals dat nu ook het geval is met andere voorzieningen.

184

Het verschil tussen gesubsidieerd, bedrijfsplaats en particuliere plaatsen verdwijnt door de vraagfinanciering. Kan dit worden toegelicht? (blz. 26)

In het huidige kinderopvangstelsel zijn, gelet op de financieringswijze, drie soorten opvangplaatsen te onderscheiden:

1. Bedrijfsplaatsen: bekostiging door ouders, werkgevers en overheid;
2. Subsidieplaatsen: bekostiging door ouders en overheid;
3. Particuliere plaatsen: bekostiging door ouders (grotendeels) en overheid.

In samenhang hiermee onderscheiden kinderopvangorganisaties in de huidige situatie drie kopersgroepen: werkgevers (bedrijfsplaatsen), gemeenten (subsidieplaatsen) en ouders (particuliere plaatsen). In het nieuwe stelsel komt de ouder centraal te staan en ontvangen alle ouders die tot de doelgroepen van de WBK behoren, een inkomensafhankelijke tegemoetkoming van de overheid. De financiering van het kinderopvanggebruik wordt vervolgens sluitend gemaakt met een aandeel van de ouder en een aandeel van de werkgever of uitkeringsinstantie. De gebruikersgroep waartoe de ouder behoort (werknemer, zelfstandige, uitkeringsgerechtigde) bepaalt de feitelijke opbouw van de financiering. Onder het nieuwe stelsel is daarmee voor alle gebruikers in het kader van de WBK een koopkrachtige vraag georganiseerd. Op het niveau van een kinderopvangorganisatie vervalt daarmee het onderscheid tussen de

verschillende soorten opvangplaatsen. De opvang vindt plaats in de instelling van keuze van de ouder en de deelfinancieringen van de overheid, werkgever en uitkeringsinstantie volgen de keuze van de ouder.

185

Welke normen zijn er voor de grootte van de groepen, de verhouding van het aantal leidsters tot het aantal kinderen, de opleiding van de leidsters en voldoende speelruimte en wanneer is het onderzoek naar te krappe uitwerking in de praktijk afgerond? Zijn dit voldoende basiseisen om een goede kwaliteit te kunnen garanderen, hoort hier ook niet wat meer toezicht op de pedagogische kwaliteit bij bijvoorbeeld door middel van een pedagogisch beleidsplan?

Zullen de kwaliteitsnormen die worden vastgelegd ook rekening houden met kinderen in de achterstandssituatie? Waarom wordt geen landelijke inspectie voor het toezicht op kwaliteit ingesteld? (blz. 28)

De geldende kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in het Tijdelijk besluit kwaliteitsregels kinderopvang. Voor de grootte van de groepen en de verhouding tussen het aantal leidsters en het aantal kinderen zijn de normen gedifferentieerd naar de leeftijd van de kinderen en variëren van maximaal 4 kinderen van 0–1 jaar per leidster en maximaal 12 kinderen van 0–1 jaar in een groep tot maximaal 10 kinderen van 4–13 jaar per leidster en maximaal 20 kinderen van 4–13 jaar in een groep. Voor de speelruimte geldt een minimum van 3 vierkante meter per kind binnenruimte en een minimum van 4 vierkante meters per spelend kind buitenruimte.

Overigens kunnen de gemeenten in het huidige stelsel strengere normen stellen, bijvoorbeeld meer ruimte per kind eisen.

Dit voorjaar heb ik door het NIZW een verkenning laten uitvoeren naar de achtergronden en de uitwerking in de praktijk van de groeps grootte, het aantal leidsters in verhouding tot het aantal kinderen en de normen voor de speelruimte.

Voor de opleidingseisen gelden de normen van de CAO-kinderopvang. Bovengenoemd Tijdelijk besluit verwijst daar expliciet naar. Voor de functie groepsleidster gaat het dan om een voor de kinderopvang geschikt MBO-diploma dan wel specifieke in de CAO daarmee gelijkgestelde diploma's.

Er zijn naast de genoemde kwaliteitseisen in het Tijdelijk besluit nog andere eisen opgenomen, waaronder de eis dat het kindercentrum de ouders schriftelijk informeert over het pedagogisch beleid («pedagogisch beleidsplan»). Ik overweeg in de WBK nadere eisen te stellen aan het pedagogisch beleidsplan, zoals bijvoorbeeld opname van de wijze waarop men de participatie van de kinderen in de praktijk vormgeeft (zie in dit verband ook het antwoord op vraag 5). Bovendien wil het Kabinet, zoals ook in de Hoofdlijnennota aangegeven, de pedagogische eisen nader aanscherpen. Daartoe wordt in de wet een artikel opgenomen dat de opvang dient te worden geboden op een wijze die in het belang is van een goede en gezonde ontwikkeling van het kind.

Voor de positie van kinderen in een achterstandssituatie verwijs ik naar het antwoord op vraag 31.

Het Kabinet heeft niet gekozen voor een landelijke inspectie voor het toezicht op kwaliteit. Dit vanwege het belang om het toezicht zo dicht mogelijk bij de burger en bij de voorziening uit te laten voeren. Ik hecht wat dat betreft aan de gemeente als overheidslaag die niet alleen het beste zicht heeft op de lokale praktijk, maar die bovendien voor zowel burger als instelling gemakkelijk te benaderen is. Daarmee wordt aangesloten bij de voordelen van de huidige praktijk, terwijl de nadelen (niet goed te onderbouwen variatie, rechtsongelijkheid) worden weggenomen

door uniformeren en protocolleren van de uitvoering en het bewaken van de kwaliteit en de eenheid van het toezicht door een landelijk toezicht op het toezicht.

Zie overigens verder het antwoord op vraag 159.

Bijlage bij Antwoord op vraag 178

Netto huishoudmaandinkomen gebruikers en niet-gebruikers verdeeld over klassen VWS-adviestabel

Inkomensklassen	Percentage Gebruikers
Tot 1718	6,2
1718 t/m 1824	1,4
1825 t/m 1931	1,0
1932 t/m 2038	1,2
2039 t/m 2145	1,0
2146 t/m 2252	1,3
2253 t/m 2359	1,6
2360 t/m 2466	1,2
2467 t/m 2574	1,4
2575 t/m 2683	1,6
2684 t/m 2790	1,6
2791 t/m 2897	1,8
2898 t/m 3004	1,1
3005 t/m 3111	2,0
3112 t/m 3218	1,7
3219 t/m 3325	1,9
3326 t/m 3432	2,0
3433 t/m 3539	1,8
3540 t/m 3647	0,8
3648 t/m 3755	1,4
3756 t/m 3862	1,6
3863 t/m 3969	2,0
3970 t/m 4076	2,6
4077 t/m 4183	2,0
4184 t/m 4291	3,0
4292 t/m 4398	1,7
4399 t/m 4505	2,0
4506 t/m 4612	1,3
4613 t/m 4720	2,0
4721 t/m 4828	2,1
4829 t/m 4935	1,7
4936 t/m 5042	1,8
5043 t/m 5149	2,3
5150 t/m 5256	1,7
5257 en meer	38,3
Totaal	100 (n=838)

De voorzitter van de commissie,
Essers

De griffier van de commissie,
Teunissen